

KENDİ KENDİME

KUR'ÂN ÖĞRENİYORUM

"Sözün en hayırlısı, Allah'ın kitabıdır. Yolun en hayırlısı, Muhammed'in yoludur"

Mahreçli ve Tecvidli
Elif-bâ

Antalya 2009

Kitabın Adı
Kendi Kendime
KUR'ÂN ÖĞRENİYORUM

Hazırlayan
Akademisyen İlahiyatçı
Necmi ATİK

Mizanpaj
Fatıma Betül

Tasarım
Muhammed Enes

Kapak
İsmail Üzümlü

Baskı

Her hakkı mahfuzdur.

İrtibat ve Görüşleriniz için
necmlatik@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Kur'ân-ı Kerim Öğrenmenin ve Öğretmenin Önemi.....	6
BİRİNCİ BÖLÜM	
1.HARFLER.....	8
a.Kalın (Sert), İnce (Yumuşak) ve Peltek harfler.....	9
b.Arapça Harfler Nasıl Yazılır?.....	10
Test A.....	11
c.Harflerin birleşimleri; Başta, Ortada ve Sonda.....	12
Test B.....	13
d.Sol tarafına birleşmeyen harfler.....	14
e.Birleştğinde şekilleri tamamen değişen harfler.....	14
Test C.....	15
2.HAREKELER.....	16
a.Üstün, Esre ve Ötre.....	16
Test D.....	17
b.Sükûn (Cezm), Şedde ve Tenvin.....	18
Genel Test 1.....	19
3.UZATMALAR.....	20
a.Uzatan Harfler (Med harfleri).....	20
b.Uzatma işaretleri.....	21
c.Med ve Kasr.....	21
Test E.....	22
d.Hurufu Mukattaa.....	23
e.Hemzeyi Vasil.....	23
f.Elifi Maksura.....	24
g.Hû Zamiri.....	24

Test F.....	25
4.HARF-İ TA'RİFİN OKUNUŞU (Şemsi – Kameri Harfler).....	26
Genel Test 2.....	27
5.DURAK ve SECAVENDLER (Durak İşaretleri).....	28
6.SAYFA KENARI İŞARETLERİ (Rakam,Cüz,Hızlıb,Secde).....	30
7.DİĞER İŞARETLER (Vasıl Nûnu, Sin Harfi, Sekte...).....	31
Genel Test 3.....	33
KUR'ÂN-I KERİM OKUMAYA BAŞLARKEN.....	34
KUR'AN-I KERİMİN OKUNUŞ TARZLARI.....	36
EZBERLENECEK DUA VE SÜRELER.....	37
a.Amentü.....	37
b.Ezan ve Ezan Duası.....	37
c.Namazda Okunan Dua, Tesbih ve Sûreler.....	38
d. Namaz Sureleri	42
NAMAZDA VE SONRASINDA OKUNAN SÛRE, ZİKİR, TESBÎHÂT VE DUA İLE ALAKALI EFENDİMİZ sav 'İN MÜJDELERİ.....	45
<u>İKİNCİ BÖLÜM</u>	
1.MAHRECLER.....	47
2.TECVİD.....	51
A.Uzatmalarla (medlerle) ilgili Tecvid Kuralları.....	51
B.Tenvin ve Sakin Nun ile Oluşan Tecvidler.....	54
C.Sakin mimle ilgili Tecvid Kuralları.....	57
D.Ra Harfi ile ilgili Tecvidler.....	58
E.Lafzatullah (Allah Lafzı).....	59
TEST CEVAP ANAHTARLARI.....	61

ÖNSÖZ

*Besmele geçsin başına
Gelsin mü'minler hoşuna
Geçirme ömrün boşuna
Kur'an'ına devam lazım*

"O, hak ile batılı ayırt eden bir söz" (Târik Sûresi, 13) "Allah'ın sımsıkı sarılınması lazım gelen sağlam ipidir" (Âl-i İmrân Sûresi, 103). Allah Teâla onu dertler için deva, kalplerin pasını silmek için cila, ders almak isteyenler için öğüt, hak dava için hidayet rehberi (Yunus Sûresi, 57), âbidler için feyiz kaynağı (Enbiyâ Sûresi, 50) kılmıştır. Kalplerin hayırlısı onu hıfzeden, dillerin hayırlısı onu okuyan, evlerin hayırlısı ona mekan olandır. O, Allahu Teâlânın indirdiği kitapların en büyüğü, benzeri bulunmayan bir nur, nefslerin şifa, kalplerin inşirah bulduğu açık bir burhandır. Onun belagatından daha fasih, fesahatından daha üstün, ifadesinden daha mükemmel, tilavetinden daha tatlı bir kitap yoktur. O'nun tilavetiyle ibadet olunur. Ona tutunan doğru yolu bulmuş, ondan sapanda Allah'ın lütuf kapısından koğulmuştur.

İnsanlık tarihinin en mutlu ve huzurlu dönemi "saadet asrı" olarak da bilinen Efendimiz sav in ashabıyla yaşadığı zamandır. Bu özelliği Kur'an'ı Kerim'in Efendimiz sav şahsında hayat bulması ve ashabin da bu örnek hayatı yaşamasındandır.

Hiz. Aişe r.anha validemize Peygamber Efendimiz sav'in ahlakından sorduklarında, Hiz. Aişe r.anha validemiz " Siz hiç Kur'an okumuyor musunuz? O'nun ahlakı Kur'an idi." diye cevap verir.

Allah cc şöyle buyurur: "(Rasulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (Âl-i İmrân /31) Efendimiz sav de şöyle buyurur: " Size, tutunduğunuz vakit asla dalalete düşmeyeceğiniz iki şey bıraktım: Allah'ın kitabı Kur'an ve ehl-i beytim (sünnetim)" Hatbi

Ve sön söz yine alemlerin efendisinindir:

"Sözün en hayırlısı, Allah'ın Kitabı'dır. Yolun en hayırlısı Muhammed'in yoludur."

**Necmi Atik
Antalya 2009**

KUR'ÂN-I KERİM ÖĞRENMENİN ve ÖĞRETMENİN ÖNEMİ

Elifbâ üzerine kurulan yazıların hepsi de Fenike elifbâsına dayanır. Latinler bu yazıyı soldan sağa, Araplar ise sağdan sola yazarak geliştirmişlerdir. Fenike yazısı Ebced tertibinde gösterilen ilk yirmi iki harften meydana gelmiştir. Ancak Araplar kendi dillerinde olan harfleri göstermek için mevcut harflere nokta koyarak elifbâyı yirmisekiz harfe çıkardılar. İlave edilen harfler ise peltek se (ث), Ha (ح), Zel (ز), Dad (ض), Zı (ظ), Gayn (غ), lamelif (لا) harfleridir.

Araplarda, Kur'ân-ı Kerim indirildiği dönemden Halife Abdülmelik b. Mervan zamanına kadar, vahiy katiplerinin yazdığı ve o dönemde kullanılan Kûfi'ye benzer bir yazı şekli kullanılıyordu. Bu yazı noktasız ve harekesiz harflerden oluşuyordu (Topkapı Sarayı müzesinde bulunan Hz. Osman'a ra ait Kur'ân-ı Kerim'de ki yazı gibi). Arap olmayan diğer milletlerden İslam Dini'ne girenlerin sayısı arttıkça, Kur'ân-ı Kerim'i okuma yanlışları da artmaya başladı. Arapça dil özellikleri açısından "e, a, i, ı, ü, u " seslerinin kelimede yanlış okunması ve harflerin yanlış telaffuzu demek mananın da değişmesi demektir. Dolayısıyla ilâhi vahyin hükümleri tehlikeye maruz kalmış oluyordu. Araplar yazılarını noktasız ve harekesiz yazıp okuyorlardı. Bu durum onlar için gayet normaldi (Halen Araplar yazılarını harekesiz yazmakta ve okumaktalar). Halife Abdülmelik b. Mervan Kur'ân-ı Kerim'i Arap ve Arap olmayan herkesin doğru okunmasını sağlamak ve mananın değişmesini önlemek üzere Ebu'l Esved ed-Düeli'yi görevlendirdi. Ebu'l Esved ed-Düeli ve sonrasında talebeleri Nasr b. Asım ve Yahya b. Yamer başkanlığında ki alimler heyeti de noktası, harekesi olmayan Kur'ân-ı Kerim'i, noktalandırıp harekelerini koyarak herkesin rahat ve doğru okuyacağı şekle getirdiler. Bugünkü şeklini de İmam-ı Halil vermiştir.Yazı da zamanla gelişti, değişti ve çeşitlendi. Osmanlı döneminde ise Kur'ân-ı Kerim'in yazı şekli mükemmele ulaştı.

Kur'an-ı Kerim'i öğrenme ve öğretme hakkında Efendimiz sav şöyle buyururlar: **"Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir."** (Buhari, Tirmizi, İbni Mâce) **"Kur'an okuyan mü'minin misali, ağaç kavunu gibidir. Kokusu da iyi tadı da iyidir. Kur'an okumayan mü'minin misali hurmaya benzer. Lezzeti vardır fakat kokusu yoktur..."** (Buhari- Müslim) **"İçinde Kur'andan bir şey bulunmayan kimse, harap olmuş ev gibidir."** (Tâc) Hz. Ali ra da,"**Bana bir harf öğretenin kölesi olurum**" sözleriyle zahiri manada Kur'ân-ı Kerim harflerine işaret ederek, Kur'ân-ı Kerim öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Fıkhî açıdan ise, Kıraat (Kur'ân-ı Kerim okumak) namazın farzlarından biridir. Farzın terki veya eksikliği namazı iptal eder. Kıraatsiz namaz ise fasiddir, iptaldir. Namazdaki kıraatin farz miktarı hakkında Hanefi alimleri, rekatin tamamlanması için en az (ثُمَّ نَظَرَ) ayetinde olduğu gibi, 1 ayetlik yani 6 harfli kıraatin olması gerektiğini bildirmişlerdir. Bu miktardaki okuyuşla kerahetle farz yerine getirilmiş olur. Çünkü asıl olan Fatiha Suresi'nin eksiksiz okunmasıdır. Fatiha Suresini okumak ise vaciptir. Vacibin terki sehiv secdesini gerektirir.

Diğer üç mezhepte, namazdaki kıraatin en az miktarı her rekatta Fatiha Sûresinin okunmasıdır. Alimler, Fatiha Suresinin herkes tarafından hatasız okunacak şekliyle öğrenilmesi gerekir derler. Namazın tamamlanması içinde Fatiha Suresinden sonra okunacak birkaç sürenin iyi ezberlenip okunmasının sebebi, yanlış kıraatların kıldığımız namazı iptal veya kerahetle sonuçlandırması tehlikesidir.

İlimihal ve fıkıh kitaplarının zellet'ül-kâri (okuma hataları) bölümlerinde yazıldığı gibi;

1.Okunan ayetlerdeki kelime Kur'ân-ı Kerim lafızlarından olmayan bir şekilde değişime uğramışsa namaz bozulur.

2.Mananın bozulduğu şekliyle okumakta namazı bozar.

3.Hassas yerlerde "Kul hüvallahü ehad" yerine "ehat" okuyuş alimlerin çoğunun görüşüyle namazı bozar. Vs gibi.

İmam, namaz sahih olacak derecede düzgün okumalı ve rükünleri yerine getirmelidir. Âlimlerin cumhuruna göre Kur'an okumasını bilen bir kişinin Kur'an okumayı bilmeyen ümmî (Fâtiha'yı yahut bir kısmını düzgün okuyamayıp bir harfini ihlâl eden kimsedir. Fâtiha'dan başka sûreleri düzgün okusa da yine ümmîdir. Fâtiha'yı düzgün okuyan kişinin bu gibi kimselere uyması caiz değildir. Ancak, ümmînin ümmîye imamlığı caizdir) kimseye uyması sahih değildir. Ümmî kişiye uyan okumayı bilen kişinin namazını yeniden kılması icap eder.

Gerek namazda ve gerekse namazın dışında Kur'ân'ı Kerim ancak nazil olduğu dil olan orijinal Arapçasıyla okunabilir. İbadetler Arapça ile yapıldığında makbuldür. Hatta Kur'ân-ı Kerim'in tercemesi yapılan dil, Arapça'dan daha fasîh ve daha güzel olsa bile durum aynıdır.

Kur'ân-ı Kerim öğrenim sırası şöyle olmalıdır; 1.Kur'ân'ı Kerim'de gözle görülen yazılış (imlâ) kuralları, 2.Harflerin asıllarına uygun ses çıkışlarının yerleri (mahreç), 3. Güzel ve doğru okuma kuralları (tecvid) .Şimdi bu üç bölümü görelim:

1.HARFLER (29)

Kur'an-ı Kerim (Arap) alfabesini oluşturan harfler 29 adettir. Genelde 28 harf olduğu yazılır. Lam ve elif harfinin birleşiminden meydana gelen lamelif (لا) çok kullanıldığı için alfabeyle 29. harf olarak eklenmiştir.

Arap harfleri sağdan sola doğru yazılır ve okunurlar. Bu harflerin hepsi sessiz harflerdir. Kur'an-ı Kerim harfleri ahenkli ve ses uyumuna çok uygun oldukları için kolayca öğrenilirler. Her harfin bir ismi vardır.

Harfler ve İsimleri şöyledir:

ا	ب	ت	ث	ج	ح	خ	د	ذ	ر
Elif	Be	Te	Se	Cım	Ha	Hı	Dal	Zel	Ra
ز	س	ش	ص	ض	ط	ظ	ع	غ	ف
Ze	Sin	Şın	Sad	Dad	Tı	Zı	Ayn	Gayn	Fe
ق	ك	ل	م	ن	و	ه	لا	ي	
Kaf	Kef	Lam	Mim	Nun	Vav	He	Lamelif	Ye	

Harfleri incelediğimizde aralarındaki şekil benzerlikleri dikkatimizi çekecektir. Mesela:

ذ ذ ر ز	ج ح خ	ب ت ث ن
ك ل	ف ق	ع غ
ط ظ	ش س ص ض	

Benzer harflerin hepsinde aynı gövdeye sahipler, peki bu harfleri birbirinden ayıran özellikleri neler? Dikkat çekici en büyük fark noktalama işaretleridir ve bu noktaların harfin altında veya üstünde olmalarıdır.

(ب) bu şekil "Be", "Te", "Se" veya "Nun" harfi olabilir. Farklı okuyuş nokta adedine ve noktanın alta veya üstte olmasına göredir. Aynı gövdeye ait harflerin noktalılarını kaldırıp tek harfe indirdiğimizde geriye sadece 15 tane birbirinden ayrı şekil kalacaktır.

"Ümmetimin en üstün ibadeti Kur'an okumaktır" (Müslim, Ebu Davud)

Şimdi benzer harfleri daha kolay tanıyabilmek için sınıflarına ayıralım;

Harfler, şekil benzerliği dışında; okuma farklılıkları ve ses çıkışılarıyla da 3 guruba ayrılır;

Bunlar kalın harfler (11), ince harfler (16) ve peltek (2) harflerdir.

a. Kalın (Sert), İnce (Yumuşak) ve Peltek Harfler

Kalın Harfler:

11 tanedir. Kalın harf denilmesinin sebebi, okunuşlarındaki kalın ve tok sesliliğin olmasındandır. Diğer benzerlerinden, okunuş sırasında bu belirgin özellikleriyle hemen fark edilirler. Kalın harfler;

ح خ ر ص ض ط ظ ع غ ق لا

Lam elifi (لا) öğrenim kolaylığı açısından kalın harflerden yazdık. Ra (ر) bazı hallerde kalın, bazı hallerde ince okunur; ileride gelecektir.

İnce Harfler:

16 tanedir. Yalın ve harekeli hallerinde, ince ses çıkışına sahiptirler.

ا ب ت ج د ز س ش ف ك ل م ن ه و ي

Peltek Harfler:

2 tanedir. Dil ucunun üst ön dişlerin altına konularak okundukları ve peltek ses çıkarttıkları için, peltek harfler denmiştir.

ذ

ث

Harflerin kalın, ince ve peltek diye ayrılmalarının sebebi, benzer harflerdir. Birbirine benzeyen harfler okunurken ayrı ses çıkışılarıyla okunup ayrılmazlarsa kastedilen mana bozulur ve ibadetlerimiz tehlikeye girer. Bu konu harflerin harekeli okunuşlarında daha iyi anlaşılacaktır.

“İyi bilinizki kim Kur’ân’ı öğrenir, onu öğretir ve onda olanı anlarsa ben onun Cennet’e sevk edicisi ve delili olurum” İbn Asakir

b. ARAPÇA HARFLER NASIL YAZILIR?

“Kur’ân-ı Kerim harflerini yazmak için Arapça’yı bilmek gerekir” sözü ne kadar yanlıştır. Harfleri yazmaya başladığımızda zevkli ve kolay yazılıp, aklımızda daha kalıcı olduklarını görerek bu sözün yanlışlığını anlamış olacağız. Unutmayalım ki Arap harflerini en güzel yazanlar ecdâdımızdır. Ecdâdımızın üstün sanat ve estetik anlayışlarını gösteren şaheser levhaları, dünyanın her yerinde; müzelerde , sanat evlerinde, camilerde sergilenmekte ve büyük bir hayranlıkla izlenilmektedir. Bu yüzden şu meşhur söz her yer de dillerde dolaşır; “Kur’ân-ı Kerim Mekke’de indi, Mısır’da okundu ve İstanbul’da yazıldı”.

Kalıcı ve hızlı bir öğrenim için harflerin nasıl yazıldığının bilinmesi ve yazılması gerekir. Aşağıda , oklarla harflerin yazılış yönleri ve okların yanındaki rakamlarla da yazılış sıraları gösterilmiştir. Örneklerindeki çizim şekillerine dikkatle bakarak altındaki silik harfleri yazmaya çalışalım.

TEST A

Önemli Uyarı: Testi yaparken tekrar kullanılabilmeniz ve hataları düzeltilebilmeniz için kurşun kalem kullanınız. Lütfen kimseden yardım almayınız ve kitaba bakmayınız. Yanlışınız verilen sayıdan az ise diğer konuya geçiniz. Yanlışınız verilen sayıdan fazla ise konuyu tekrar edip, testte yazdıklarınızı silerek yeniden testi yapınız. Bu işlem yanlış sayınız verilen yanlış hakkına veya altına düşünceye kadar tekrar edilmelidir. Test cevap anahtarları kitabın sonundadır.

1. Aşağıdaki harflerin isimlerini altlarına yazınız. Yanlış hakkınız beş tanedir.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	ق	ل	ر	س	ت	ن	ح	م	ف
B	ش	ذ	ك	ث	ض	ج	ب	و	ي
C	ص	ع	د	ا	ظ	ذ	غ	خ	ل

2. Aşağıdaki harflerin isimlerini altlarına yazınız. Peltek harfleri yuvarlak içerisinde gösteriniz. Kalın harflerinde altını çiziniz. Yanlış hakkınız üç tanedir.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	غ	س	ت	ظ	ج	ن	و	م	ي
B	ل	ث	ح	ش	ا	ب	د	ر	ن
C	ه	م	ص	ذ	ف	ط	ض	ع	ق

“Kur’an’ı öğrenin, okuyun ve okutun” (Tirmizi)

b.Harflerin Birleşimleri

Öğrendiğimiz 29 harf kelime içerisinde yazıldıklarında farklılıklar gösterir, şekilleri eksilir ve değişir. Bu ağacın budanmasına benzer. Dallar budanır ama ağacın gövdesi bize hangi ağaç olduğunu her zaman belli eder.

Harfler diğer harflere birleşirken kendinden önceki ve sonraki harflere birleşebilmek için uzantılar bırakırlar. İki kişinin birbirine ellerini uzatıp tutmaları gibi harflerde kelime oluşturabilmek için birbirini tutarlar.

Harflerin kelimenin başında, ortasında ve sonunda ki yazılışları:

SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF	SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF
ط	ط	ط	ط	اء	ائ	ا	ا
ظ	ظ	ظ	ظ	ب	ب	ب	ب
ع	ع	ع	ع	ت	ت	ت	ت
غ	غ	غ	غ	ث	ث	ث	ث
ف	ف	ف	ف	ج	ج	ج	ج
ق	ق	ق	ق	ح	ح	ح	ح
ك	ك	ك	ك	خ	خ	خ	خ
ل	ل	ل	ل	د	د	د	د
م	م	م	م	ذ	ذ	ذ	ذ
ن	ن	ن	ن	ر	ر	ر	ر
و	و	و	و	ز	ز	ز	ز
ه	ه	ه	ه	س	س	س	س
لا	لا	لا	لا	ش	ش	ش	ش
ي	ي	ي	ي	ص	ص	ص	ص
				ض	ض	ض	ض

"Ümmetimin en saygınları, Kur'an'ı öğrenip ezberleyenlerdir." (Taberâni)

Test B

1.Aşağıdaki harflerin kelimenin başında, ortasında ve sonunda nasıl yazıldıklarını yanlarına yazınız. Beş yanlış hakkınız var.

SONDA	ORTADA	BASTA	HAREF	SONDA	ORTADA	BASTA	HAREF
			ا				ه
			م				ب
			ع				س
			ر				و
			ظ				ك

2.Aşağıdaki harflerin kelime içindeki yazılışları yanlış olanların altlarını çiziniz. Yanlış hakkınız üçtür.

SONDA	ORTADA	BASTA	HAREF	SONDA	ORTADA	BASTA	HAREF
ح	د	ح	ح	ت	ي	ت	ت
د	د	د	د	ف	ق	ف	ف
ي	ي	ي	ي	ل	ل	ل	ل
ع	ع	ع	غ	ش	ش	س	ش
ه	ه	ه	ه	ك	ك	ك	ك

"Her kim Kur'an'ı okur ve Onu ezberler, böylece helalini helal haramını da haram kabul ederse, Allah'ı Teala Onu bu sebeple cennete girdirir ve Onu, yakınlarında tamamına cehennem gerektirdiği on kişiye şefaatçi (kurtarıcı) kılar." (Tirmizi, İbni Mâce)

d.Sol Tarafına Birleşmeyen Harfler 7

Kendinden sonraki harfe birleştiği zaman aslı bozulan, şekli değişen, okunamayan 7 harf vardır. Bu yüzden, bu yedi harf kendinden sonraki harfe yani sol tarafına birleşmezler. Bunlar;

ا د ر ذ ز و لا

e.Birleştiğinde Şekilleri Tamamen Değişen Harfler (8)

Kelime oluşturup birleştiğinde asıl halleri tamamen değişen harfler 8 tanedir. Bunlar bazen tamamen değişmiş şekilleriyle kelimenin başında,ortasında ve sonunda gelebilirler.

TAMAMEN DEĞİŞMİŞ ŞEKİLLERİ

<u>SONDA</u>	<u>ORTADA</u>	<u>BAŞTA</u>	<u>HARFİN ASLI</u>
ع	أ		ا
ة			ت
ع	ع		غ ع
	ك	ك	ك
ف	ر		م
هـ	هـ		هـ
	ي	ي	ي

“Her ziyafet sahibi, ziyafetine gelinmesini ister.Allah’ın ziyafeti de Kur’an’dır. İhmal etmeyin” Deylemi

Test C

1.Aşağıdaki harflerden soluna birleşmeyenlerin altlarını çiziniz. Üç yanlış hakkınız var.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	ك	ف	د	ط	ا	ر	ن	ج	ه
B	م	و	ظ	س	ز	ح	لا	ب	ص
C	ي	لا	م	خ	ش	ذ	خ	ع	ث

2.Aşağıdaki harflerin kelimeye girdiklerinde tamamen değişmiş hallerini yazınız. Üç yanlış hakkınız var.

SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARFİN ASLI
			ي
			ت
			م
			ع
			ا
			ه
			ك

“Kim Kur’an-ı Kerim’den bir harf okursa, kendisine bir sevap yazılır. Her sevap ise on katıyla karşılık bulacaktır. (Dikkat edin) ben, “elif lam mim” bir harftir demiyorum; aksine “elif” bir harf, “lam” bir harf, “mim” de bir harftir” (Tirmizi)

HAREKELER

a.Üstün, Esre ve Ötre

Harfleri öğrenirken her harfin bir ismi olduğunu görmüştük (sy.11). Harflere hareke konulduğu zaman artık isimleriyle okunmazlar ve isimlerinin sadece baş harfleri kalır. Mesela: CİM harfi C olur, Nun harfi N olur...

Harfleri okuyabilmemiz için harekelere ihtiyaç vardır. Harekesiz harf okunmaz. Hareke, bulunduğu harfi seslendiren ve durumunu değiştiren okutma işaretidir. Bu işaretler harflerin üzerine veya altına yazılırlar. **Harfleri doğru okumak için Kalın, İnce ve Peltek harflerin çok iyi bilinmesi gerekir.**

Harfin üzerine yatay şekilde gelen **üstün harekesi** kalın harfleri "a", ince harfleri "e" sesiyle okutur.

ضَ	دَ	ظَ	ذَ	صَ	سَ	طَ	تَ
Da	De	Za	Ze	Sa	Se	Ta	Te
دَخَلَ	ذَهَبَ	ذَكَرَ	ظَهَرَ	حَمَلَ			
Dehale	Zehebe	Zekera	Zahera	Hamele			

Harfin altına gelen **esre harekesi** kalın harfleri "ı", ince harfleri "i" sesiyle okutur.

وِ	فِ	ظِ	مِ	قِ	كِ	حِ	هِ
Vi	Fi	Zi	Mi	Ki	Ki	Hi	Hi
قَبْلَ	مَلِكِ	نَسِيْ	حَمْدِ	أَمِنْ			
Kibell	Meliki	Nesiye	Hamide	Emine			

Harfin üzerine "vav" şeklinde gelen **ötre harekesi** kalın harfleri "u", ince harfleri "ü" sesiyle okutur.

قُ	كُ	ظُ	ذُ	سُ	صُ	جُ	حُ
Ku	Kü	Zu	Zü	Sü	Su	Cü	Hu
صَمَدُ	يَلْدُ	غُفِرَ	ضُرِبَ	كُتِبَ			
Samedü	Yelidü	Gufira	Duribe	Kütibe			

Test D

1. Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarını altlarına yazınız. Beş yanlış hakkınız var.

1	2	3	4	5
خُلِقَ	رُسُلُ	فَهُوَ	غُفِرَ	ذَكَرَ
A	.....	.....	.....	.....

عُنُقُ	رُفِعَ	عَمِلَ	وُضِعَ	حَسُنَ
B	.....	.....	.....	.....

2. Aşağıdaki Türkçe okunuşu verilmiş olan kelimelerin, yanlış olanlarının altını çiziniz ve doğru okunuşlarını yazınız. Üç yanlış hakkınız var.

1	2	3	4	5
يَهَابُ	أَمِرَ	كُتِبَ	ضُرِبُ	سَبَقُ
Yehabu	Umıra	Kutibe	Sarıbu	Sabeka
A	.....	.....	.....	.....

رُزْقُ	سُئِلَ	أُخِذَ	يَصِفُ	مَثَلُ
Rüzika	Suile	Uhıza	Yasıfū	Meselu
B	.....	.....	.....	.....

“Kur’an’ı gereği gibi güzel okuyan bir kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkar meleklerle beraberdir. Kur’an’ı kekeleyerek zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır” (Müslim)

b.Sükûn (Cezm), Şedde ve Tenvin

Sükûn, harfin üzerine yuvarlak "o" şeklinde gelir. Ve harfi yalın haliyle okutur, seslendirmez. İki harfi birbirine tutturur. Bir anlamda harfi susturduğu için "susturucu" da denilebilir. Cezimli harfe "sakin" denir.

يَشْعُرُ	عَلَيْهِمْ	قَبْلَ	وَلَمْ يَكُنْ	يَوْمَ
Yeş'uru	Aleyhim	Kable	Velem yekün	Yevme

Sedde, harfin üzerinde "—" şekli ile yazılır ve harfi iki defa okutur.

تَبَّ	جَنَّةَ	رَبَّ	يَظُنُّ	بَشَّرَ
Tebbe	Cennete	Rabbe	Yezunnü	Beşşir

Tenvin, hareketlerin nünleştirilmesi demektir. Üstün, Esre ve Ötre hareketinin seslerine "n" harfi eklenir ve tenvin "an, en, in, in, un, ün" okunur.

Üstün hareketi iki tane üstün (ُ), esre hareketi iki tane esre (ِ), ötre hareketi iki tane ötre (ٍ) olunca tenvin olur.

Üstün hareketinin tenvini ince ve peltek harfleri "en", kalın harfleri "an" sesiyle okutur.Üstün hareketinin tenvininin yanında çoğu zaman (ا) elif olur ve elif okunmaz. Görevi tenvini taşımaktır.

صَبْرًا	رَبًّا	شَجَرَةً	حَسَنَةً	أَبَدًا
Sabran	Rabben	Şeceraten	Haseneten	Ebeden

Esre hareketinin tenvini ince ve peltek harfleri "in", kalın harfleri "ın" sesiyle okutur.

مَسَدٍ	مَيِّتٍ	ثَمَرَةٍ	أَجْرٍ	أَحَدٍ
Mesedin	Meyyitin	Semeratin	Ecrin	Ehadin

Ötre hareketinin tenvini ince ve peltek harfleri "ün", kalın harfleri "un" sesiyle okutur.

مَرَضٌ	بَرْقٌ	غَيْبٌ	حَقٌّ	نُزُلٌ
Meradun	Berkun	Gaybun	Hakkun	Nüzülün

Genel Test – 1 (Harfler ve Harekeler)

1.Kalın Harfleri yazınız. 11 tanedir.

2.Aşağıdaki harflerin başta, ortada ve sondaki yazılışlarını gösteriniz.

SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF	SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF
			ك				ض
			غ				ن
			ي				ه

3.Kendinden sonraki harfe, soluna birleşmeyen 7 harfi yazınız.

4.Birleştiğinde tamamen değişen 8 harfi yazınız.

5.Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarını altlarına yazınız.

1 مِنْ أَهْلِكَ	2 وَنَحْنُ نُقَدِّسُ	3 فَصَلِّ لِرَبِّكَ
A		
وَنَسْتَغْفِرُكَ	قَوْمٌ مَدِينٌ	شَجَرَةً تَخْرُجُ
B		
يَفْجُرُكَ	وَنَتْرُكُ مَنْ	وَنَشْكُرُكَ
C		

"De ki, bu (Kur'an), pek büyük bir haberdir. " Sad Suresi: 67

3.UZATMALAR

a.Uzatan Harfler(3)

Harflerin harekeli okunuşlarını uzatan harflere uzatma (med) harfleri denir. Uzatma harfleri, kendilerinden önceki harfin hareketlerine goredirler ve harekesiz olurlar. Uzatma miktarı için kullanılan "bir elif" ibaresi, elif harfinin çiziminde geçen süreyi ifade eder.

Uzatma harfleri 3 tanedir (ا و ی).

Harekesi üstün olan harfin okunuşunu elif (ا) harfi uzatır. İnce ve Peltek harfler üstün harekesinin uzamasıyla kalınlaşır ve ince "â" sesi ile çekilirler.Kalın harfler "a" sesi ile uzatılır.

رَزَقْنَا
Razeknaa

سُبْحَانَ
Sübhaane

صَادِقُ
Saadiku

كِتَابُ
Kitaabü

مَا
Maa

Harekesi esre olan harfin okunuşunu ye (ي) harfi uzatır.Kalın harfleri "i" sesi ile çeker daha sonra "i" sesi ile bitirir.

أَبَايِلَ
Ebaabiile

صَادِقِينَ
Saadikiine

عَلِيمُ
Aliimü

رَحِيمُ
Rahimü

دِينَ
Diinü

Harekesi ötre olan harfin okunuşunu vav (و) harfi uzatır. Kalın harfleri "u" , ince harfleri "u,ü" sesi ile uzatır.

تَشْكُرُونَ
Teşküruune

قُلُوبِهِمْ
Kulüübihim

عَابِدُونَ
Aabidüune

نَتُوبُ
Netüubü

أَعُوذُ
Euuzü

Uç uzatma harfininde kullanıldığı kelimeye örnek:

أُوتِينَا
Üutlinaa

"Kim Kur'an'ı okur ve ona göre davranırsa, onun anne ve babasına bir tâç glydirilir. O tacın ışığı dünya evlerindeki güneşin ışığından daha güzeldir. Artık Kur'an'a göre davrananın kendi durumunu siz düşünün" (Ebu Davud)

b.Uzatma İşaretleri (Çekerler)

Çeker veya asar denilen, harfin üzerinde ve altında dik çizgi "ı" şeklinde yazılan işaret, harfin üzerine veya altına geldiğinde, görünürde her ne kadar uzatma harfi olmasa da, gizli bir uzatmanın olduğunu belirtir ve harfin okunuşu uzatılır.

إِسْمَاعِيلُ

İsmaailü

لَكِنْ

Laakin

إِلَهِ

İlaahün

رَحْمَنٍ

Rahmaani

آدَمَ

Aademe

" ~ " Şeklinde kaşa benzeyen ve harfin üzerinde bulunan bu işaret, bulunduğu harfin harekeli ise harekesini, harekesiz ise harfin ismini 4 kat fazla uzatır. Hareke yerine kullanılmaz.

بِمَا أُنْزِلَ

Bimaaaa Ünzile

إِذَا جَاءَ

İzaa Caaaae

كَمَا أَمَنَ

Kemaaaa aamene

يَا

Yaaaa

İkinci kelimeye şedde veya cezimle geçiş olan yerlerde, uzatma yapılmaz.

وَلَا الضَّالِّينَ

Veled daaaaalliin

b.Med-Kasr (Uzat-Kısalt)

Arapça orijinal okunuşlarından dolayı bazı kelimelerde bulunan harfler uzatma olduğu halde uzatılmaz veya kısaltma olduğu halde kısa okunmazlar. Bu farklı durumu bildirmek için harfin altına, "bu harfi uzatarak okuyun" anlamında (مد) yazılır ve harf uzatılarak okunur. Yine harfin altına yazılan (قصر) kelimesiyle "uzatmayın, kısa okuyun" ifade edilerek, harf kısa okunur.

يُرَآؤُنَ

Yüraaaaüüne

وَمَا أَنَا

Vemaaaa ene

تَشَآؤُنَ

Teşaaaaüüne

أُولَئِكَ

Ülaaaaie

"Evlerinizi, namaz kılmak ve Kur'an okumak suretiyle nurlandırınız" (Beyhaki)

Test E

1.Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarını altlarına yazınız. Beş yanlış hakkınız var.

1	2	3	4	5
اَتَيْنَا	اَذَانِهِمْ	هَارُونَ	جَنَاتٍ	قَدِيرٌ
A	.....	.....	.....	.....

أَمْ أَكْفُرُ	ءَاشْكُرُ	لِيَبْلُونِي	مِنْ رَبِّي	هَذَا فَضْلٌ
B	.....	.....	.....	.....

2.Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarının yanlış olanlarının altını çizip doğrusunu yazınız. Üç yanlış hakkınız var.

1	2	3	4
سِنَّةٌ وَ لَا نَوْمٌ	لَا تَأْخُذُهُ	وَ أَجْرٍ كَرِيمٍ	وَبَشِّرْهُ
A . Sinetin ve laa nevmi	laa te'hühühü	Ve acrin kerim	Ve beşşirhü
.....	.....	.....	.....
وَصَبْرٌ جَمِيلٌ	فَهُمْ غَافِلُونَ	أَبَاءُ وَهُمْ	مَا أَنْذَرَ
B. Ve sebrin cemilin	Fehüm gaafiliin	aabaaühüm	Maa ünzira
.....	.....	.....	.....

"Her kim evvel ve sonraki (insan)ların ilmini öğrenmeyi murad eder (ister)se Kur'an (ın manalarını) iyice araştırсын." (Tirmizi)

d.Hurufu Mukattaa (Kesik Harfler)

- 29 surenin başında bulunan ve kesik kesik okunan, hece harfleri de denilen mukattaa harfleri özel harflerdir. Allah Teala ile Rasulu sav arasında manası ve maksadı gizli olan bu harfler, üzerlerindeki hareke ve işaretlere göre okunurlar.

• Harfin üzerine (~) işareti gelmişse, harfin orijinal okunuşu 4 kat fazla uzatılarak okunur. Üzerine geldiği harfin harekesi varsa hareke sesini uzatır, harfin harekesi yoksa, harfi yalın haliyle yani ismiyle uzatarak okutur.

Çeker işareti olan (ˆ) gelmişse normal uzatılarak okunur. Çeker işareti hem hareke hem de uzatma işaretidir.

حَم

Haa Miliim

عَسَق

Ayyun Siliin Kaaaaf

طَسَم

Taa Siliin Miliim

يَس

Yaa Siliin

e.Hemze'yi Vasil (Okunmadan Geçilen Elif)

Kelimenin aslından olup, uzatma harfi gibi gözüken ama bir sonraki harf sakın (cezimli) olduğu için yazıldığı halde okunmayan, geçilen elif harfine hemze'yi vasil denir. Hemze harekeli elife verilen isimdir. Elif harfi kendinden önceki harfi çekiyor olmasına rağmen, kendinden sonraki harfin harekesi cezimli olduğu için uzatma iptal edilir.

Çoğul eki olarak harfin sonuna gelen vav ve elifli durumlarda, elif harfi okunmaz

وَأَرْكَعُوا

Verkeuu

وَأَفْعَلُوا

Vef'alüu

وَأَنْحَرْ

Venhar

فَاعْفِرْ

Fegfir

وَأَرْحَمْ

Verham

" Şüphe yok ki, bu Kur'an, (kendisine uyanları) en doğru olan (dine veya yol)a hidayet eder (kavuşturur). Ve Salih amelde bulunan müminlere çok müjde verir ki, onlar için muhakkak büyük bir mükafat vardır." İsra Suresi 9

f.Elifi Maksura (Gözükmeyen Elif)

Kelimenin Arapça aslından kaynaklanan, üstün harekesini uzatan “elif”(ا) harfi olduğu halde, elif harfinin görevini kural dışı olarak “vav” (و) ve “ye” (ي) harfinin yaptığı durumlara elifi maksura denilmektedir.

نَجْوَةٌ

Necaatü

زَكَاةٌ

Zekââtü

صَلَاةٌ

Salaatü

عِيسَى

İisaa

مُوسَى

Mûusaa

g. Hû Zamiri (ه)

Kelimelerin sonlarına gelen he (ه) harfi genellikle zamir özelliğini taşır.

Kendisinden önceki harf harekeli ise “he”(ه) uzatılır. Kendinden önceki harf harekesiz veya cezimli ise okuyuş uzatılmaz.

هَدَيْنَاهُ

Hedeynaahü

عَنْهُ

Anhü

فِيهِ

Fiihi

خَيْرِهِ

Hayrihi

لَهُ

Lehü

“Peygamber Efendimiz (s.a), bir gün arkadaşı Ebu Zer’e (ra) şöyle buyurmuştur:”Ey Ebu Zerr! Sabahleyin evinden çıkıp Kur’an’dan bir ayet öğrenmen, senin için yüz rekat namaz kılmandan daha hayırlıdır” (İbn Mâce)

Test F

1. Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarını yazınız. Beş yanlış hakkınız var.

1	2	3	4	5
فَوْزًا عَظِيمًا	قُلْ لَهُ	يَا مُوسَى	طَسَمَ	قَ

A. ....

فِيهِ مَقَامٌ	تَقْوَى	إِبْرَاهِيمُ	لِيَذْهَبُوا بِهِ	فِيهِ
---------------	---------	--------------	-------------------	-------

B. ....

2. Aşağıdaki Türkçe okunuşları yanlış olanların altlarını çizip doğrusunu yazınız. Üç yanlış hakkınız var.

1	2	3	4	5
مِنْ لَدُنْ	ثُمَّ فُصِّلَتْ	آيَاتُهُ	كِتَابٌ أَحْكَمَتْ	الرَّ

A. Min ledun Sümma Füssilet ayaatühü Kitaabun uhkimat E Laaam Raa

صِرَاطِ	دِينًا قَيِّمًا	مُسْتَقِيمٍ	الَّتِي تَعْبُدُوا	حَكِيمٍ
---------	-----------------	-------------	--------------------	---------

B. Sıraatın Diine kıyaman Müstakım ella te'büdü Hakiimin

"Şüphesiz ki, o zikri (Kur'an'ı) biz indirdik. Ve şüphesiz ki Onu muhafaza ediciler elbette Biziz." Hicr Suresi, 9

4.HARF-İ TARİFİN OKUNUŞU (Şemsi ve Kameri harfler)

Kelime başlarında özel bir ek olarak yazılan elif ve lam harflerinin , önceki kelimeyle bağlantılarında, elif ve lam harfinin okunup okunmadığı durumlar söz konusudur. Kural; harekesi olmayan harf okunamaz olduğuna göre, lam ve elif harekeli iseler okunur harekesiz ise okunmaz.

Lam harfinin okunması gereken durumlar, lam harfinden sonra gelen harflerle alakalıdır. Lam harfinden sonra şu harfler gelirse lam harfi okunur ve bu harflere izharı kameriyye (kameri harfler) denir. Kelime yalnız okunduğunda Elif harfide okunur.

Kameri Harfler Şunlardır:

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي

الْغَفُورُ

El gafüuru

الْوَهَّابُ

El Vehhaabü

الْجَامِعُ

El caami'u

الْحَيُّ

El hayyü

الْقَيُّومُ

El Kayyüümü

Lam harfinden sonra şu harfler gelirse, elif ve lam harflerinin ikiside okunmayarak, lam harfinden sonraki harfe geçilir.Bu harflere de idgamı şemsiye (şemsi harfler) denir. Kelime yalnız okunduğunda Elif harfide okunur.

Şemsi Harfler Şunlardır:

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

الصَّبُورُ

Es Sabüuru

النُّورُ

En nûuru

الرَّحْمَنُ

Er Rahmaanü

السَّتَّارُ

Es Settaaru

التَّوَابُ

Et Tevvaabü

“Kıyamet günü Kur'an'ın şefaati ettiği kimse kurtulur. Çünkü O'nun şefaati Cehenneme girmeye engeldir. O'ndan başkasının şefaati ise azabın vukuundan sonra kurtarıcıdır”(Riâye).

Genel Test – 2 (Uzatmalar)

1.Uzatan harfler hangileridir ve hangi harekeyi uzatirlar.

2.Uzatma işaretlerini görevleriyle yazınız.

3.Med ve Kasr ne demektir.

4.Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarını altlarına yazınız

1	2	3	4	5
الَّذِينَ هُمْ	سَاهُونَ	عَنْ صَلَاتِهِمْ	لِلْمُصَلِّينَ	قَوِيلٌ

A.....

وَأَجْرٌ كَبِيرٌ	لَهُمْ	مَغْفِرَةٌ	يَخْشَوْنَ	رَبَّهُمْ
------------------	--------	------------	------------	-----------

B.....

“Muhakkak ki řu kalpler, demirin paslandığı gibi paslanır. Bunun zerine: “Ey Allahın Resulü! O kalplerin cilas nedir? Denildiğinde buyurdu ki; “Kur’an okumak ve ölümü hatırlamaktır” (en-Neřr, 1, 3)

5.DURAK ve SECAVENDLER (Durak İşaretleri)

Kur'an-ı Kerimi okurken, rastgele yerlerde durmak, mana ve hükümleri değiştireceğinden tehlikeli görüldüğü için, kıraat alimleri durulması gereken yerlere durak işaretleri koymuşlardır. Bu işaretler dışındaki duruşlarımızda, durduğumuz yerin biraz gerisinden alarak okumamıza devam ederiz. Kelimenin son harfi harekeli olduğu halde durmamız gerekirse hareketleri çoğu kez cezime döner:

Cezimli durulduğu haller;

Son harfin harekesi üstün olursa	يَعْلَمُونَ -> يَعْلَمُونَ	diye durulur
Son harfin harekesi esre olursa	بِالْغَيْبِ -> بِالْغَيْبِ	diye durulur.
Son harfin harekesi ötre olursa	حَيْثُ -> حَيْثُ	diye durulur.
Son harfin harekesi iki ötre olursa	وَاحِدٌ -> وَاحِدٌ	diye durulur.
Son harfin harekesi iki esre olursa	مُبِينٍ -> مُبِينٍ	diye durulur.
Son harf tâi marbuta ise	جَنَّةٍ -> جَنَّةٍ	diye durulur.
Son harf hü zamiri ise	إِنَّهُ -> إِنَّهُ	diye durulur.
Son harfi şeddeli ise	رَبِّ -> رَبِّ	diye durulur.

Uzatılarak durulduğu yerler;

Son harfin harekesi iki üstün olursa	رَحِيمًا -> رَحِيمًا	diye durulur.
Son harf uzatılarak okunursa	عَلَيْنَا -> عَلَيْنَا	diye durulur.
Uzatılarak okunan kelimelerde durulsa da okuyuş değişmez aynı kalır.	وَاسْمَعُوا -> وَاسْمَعُوا	diye durulur.
	لِحَيَاتِي -> لِحَيَاتِي	diye durulur.

Secavend denilen, ayet-i kerimler içinde kelimenin üzerlerine yazılan durakların anlamları şöyledir:

Mim	م	-Lazım Vakfı. Kesinlikle durulması gerekir. Durulmadığında mana bozulur.
Tı	ط	Mutlak Vakf. Durulması lazımdır, çünkü bundan sonraki kısım yeni cümledir.
Cim	ج	-Caiz Vakfı. Durmak veya geçmek serbesttir. Durulması daha iyidir.Durmak manayı bozmaz.
Sad	ص	-Murahhas Vakf. Durmaya ruhsattır. Nefes yetmezse durulur.Tekrar baştan okumaya gerek yoktur.
Ze	ز	-Mücevvez Vakf. Nefes yetmezse durulur. Durulursa geriden dönüp tekrar okunur. Geçmek daha iyidir.
La	لا	-Durmak kesinlikle caiz değildir. Sadece ayetlerin bitiminde durulabilir. Ayet arasında zarurettten dolayı durulursa, geriden alınarak devam edilir.
Kaf	ق	-Geçmek alameti, durmakta caizdir.Geçmek daha iyidir.
Kıf	قف	-Latife vakfı. Durmak için emirdir.Durmak daha uygundur. Durulması manaya güzellik verir.
Ayn	ع	-Sadece ayet sonlarında bulunur.Mana tamam olduğu için durulur. Rukü edilebilir demektir.
	∴ ∴	-Muaneka Vakfı. Aralıkla ikili gelir. Birinci de durulursa ikinci de durulmaz, birincide geçilirse ikinci de durulur.

Özetlersek; Mim (م) ve Tı (ط) duraklarında kesinlikle durulur, La (لا) durağında kesinlikle durulmaz. Diğer duraklarda durmak veya geçmek mümkündür.

“Her kim evvel ve sonraki (insan)ların ilmini öğrenmeyi murad eder (ister)se Kur’an (ın manalarını) iyice araştırсын.” (Tirmizi)

6.SAYFA KENARI İŞARETLERİ (Rakam,Cüz,Hizib,Secde)

Rakamlar;

Arapça rakamlar, Arapça yazının aksine soldan sağa yazılır ve okunurlar. Ayet-i kerime bitimlerinde yazılarak, ayet numarasını gösterirler. Sayfanın üst tarafına yazılan ve sayfa numarasını gösteren rakamların yanlarına, okunan surenin ismi veya kaçınıcı cüzde olduğu yazılır. Arapçada 0 ile 9 arası rakamlar kullanılarak, onlu, yüzlü, binli ..... rakamlar elde edilebilir.

Sıfır ٠ Bir ١ İki ٢ Üç ٣ Dört ٤ Beş ٥ Altı ٦ Yedi ٧
Sekiz ٨ Dokuz ٩ ١٣ =Onuç ١٩٧٤ =Bin dokuz yüz yetmişdört

Cüz (الجزء)

Cüz, parça anlamında olup, Kur'an-ı Kerim'de yirmi sayfayı ifade eder. Kur'an-ı Kerim 30 cüzden oluşur. Sayfa kenarında ki süslemenin ortasına yazılır ve bu yazı, cüz başlangıcını ve kaçınıcı cüzde olduğunu gösterir.

Hizib (حزب)

Bölüm anlamında olup, Kur'an-ı Kerim'in her beş sayfasını gösterir. Her cüzde üç tane bulunur. Dördüncü beş sayfayı ise cüz ibaresi yirmiye tamamlar.

Secde (سجده)

Kur'an-ı Kerimde okunduğu zaman hemen secde yapılması gereken ayetleri okuduğumuzu gösteren işaretlerdir. Tilavet secdelerini gösteren bu işaretler Kur'an-ı Kerim'de ondört yerde karşımıza çıkar; Âraf 206, Râd 15, Nahl 49, İsrâ 107, Meryem 58, Hacc 18, Furkan 60, Neml 25, Secde 15, Sâd 24, Fussilet 37, Necm 62, İnşikak 21 ve Alak 19. Bu ayet-i kerimeleri okuduğumuzda, secdeye niyet ederek, kıyam halinden direk secdeye gider, bir secde yapar ve tekrar kıyama kalkarak

سَمِعْنَا وَ اطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

ayet-i kerimesini okuyup, tilavet secdemizi tamamlarız.

Ayrıca, surelerin başlarında, sûreye tâc olarak yapılmış süslemenin içerisine, surenin adı, ayet sayısı ve nerede nazil olduğu yazılıdır.

7.DİĞER İŞARETLER

Vasıl nûnu (ن)

Kur'an-ı Kerim okurken, bazı yerlerde tenvinden sonra gelen kelimeye geçiş mümkün olmaz. Geçiş için son harfin tenvininin nunu kullanılır ve harekesi esre olur. Geçiş için nun harfi alta yazılarak gösterilir.

يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ

Yevmeizinil hakku

Sin harfi (س)

Kelimede ki harfin aslı sad (ص) harfidir. Bu şekilde yazılan bazı kelimelerde ki sad (ص) okunurken, telaffuzu zor iki kalın harfin yan yana gelmesinden oluşan sıkıntı sin (س) harfiyle okunarak giderilir ve sad (ص) harfinin altına sin (س) harfi yazılarak gösterilir.

يَبْصُطُ

Yebşutu

بَصِطَةٌ

Bestaten

Sekte (سكتة)

"Durmak, duraklamak" anlamındadır. Kur'an-ı Kerim'in dört yerindeki ayet-i kerimelerde durmaksızın okuyuşun manayı bozacağı için iki kelime arasında, nefes tutularak bir miktar durulur ve "sekte" yapılır.Böylece iki kelime birbirinden ayrılmış olur. Eğer sekte yapmadan tecvidli okursak "مَنْ رَاقٍ" yerine "مَرَّاقٍ" olur ve mana "tedavi edebilecek kim?" olacağına "çorbacı" olur ki, ayet-i kerimede anlatılan tamamen değişir. Yine "بَلَّ رَانَ" yerine tecvidle "بَرَّانٍ" okursak mânâ "kirletti" olacağına "küpçü" olarak bozulur. Sekte yapmak bunun için gereklidir.

Kur'ân-ı Kerimde dört yerde vardır:

1.Kehf Sûresi 1. ayet-i kerimede

عَوَجًا قَيِّمًا

2.Yâsin Sûresi 52. ayet-i kerimede

مِنْ مَرَقَدِنَا هَذَا

3.Kiyâme Sûresi 27. ayet-i kerimede

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

4.Mutaffifin Sûresi 14. ayet-i kerimede

كَلَّا بَلْ رَانَ

(قطع) Kat'

Mutlaka okunması gereken hemzenin altında bulunur.

(اشماء) Işmam

Yûsuf Sûresi 11. ayet-i kerimede (لَا تَأْمَنَّا) şeddenin altında bulunur.
اشم

Kelimenin aslında iki nun harfi vardır ve birincisi ötrelidir (لَا تَأْمَنَّا).

İşte buradaki ötre harekesini belirtmek için, birinci nunda ötre sesi çıkarılmadan, sadece dudaklar ileri uzatılır. Gunne esnasında biraz önde tutulur. "Nâ" demeden önce de geri çekilir.

(تسهيل) Teshîl Okumada kolaylık

Fussilet Sûresi'nin 44. ayeti kerimesindeki (أَعْجَمِي) lafzında, ikinci
تسهيل

hemzenin altında bulunur. Hemze ile elif veya hemze ile he arası bir sesle okunur. Hemze yumuşatılır.

(اماله) Imâle Sesi meylettirmek

Hûd Sûresi'nin 41. ayet-i kerimesinde ki (مَجْرِيهَا) kelimenin altında
اماله

bulunur. Bu kelimedeki Ra harfinin harekesi imâle (yumuşak) ile yani üstün ile esre arası okunur.

" O (Bu Kur'an) uydurulacak bir söz değildir. Ancak kendinden önceki (kitap)ların tasdiki (doğrulayıcısı) ve her şeyin tafsili (ayrıntılı şekilde beyanı)dır. İman eden bir kavim (topluluk) içinde, bir hidayet ve bir rahmettir." Yusuf Suresi 111

Genel Test 3 (Bütün Konular)

1.Kalın ve peltak harflerin kelimenin başında, ortasında ve sonundaki yazılışlarını gösteriniz.

SONDA	ORTADA	BASTA	HAREF	SONDA	ORTADA	BASTA	HAREF
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

2.Aşağıdaki kelimelerin Türkçe okunuşlarını altlarına yazınız

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ

A .....

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

هُمَزَةُ الْذِي

B .....

C .....

بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

D.....

E.....

"Bir defasında Peygamber Efendimiz: "İnsanlardan Allah'ın ehli olanlar vardır" buyurdular. Sahabe-i Kiram:"Onlar kimlerdir, ey Allah'ın Resulü?" diye sordular. Peygamberimiz:"Onlar Kur'an ehli kimselerdir. Onlar Allah'ın ehli ve O'nun has (kullarıdır)" (İbn Mâce)

KUR'ÂN-I KERİM OKUMAYA BAŞLARKEN

- Kur'ân-ı Kerim okumak isteyen kimse; manen bir hazırlık içerisinde girmeli, ağzını
- temizlemeli (misvaklamalı veya fırçalamalı), abdestli olmalı, temiz bir yer
- seçmeli, kibleye yönelmeli, elbiseleri temiz olmalı, kıraat esnasında esnememeli,
- gündüzün erken vaktini veya seher vaktini tercih etmeli, oturarak okumalı, euzu
- besmele ile okumaya başlamalı, huşû içerisinde olmalı, ayetlerin manalarını
- anlamak için tekrar tekrar okumalı, mümkün olduğunca ağırlamalı, tecvide dikkat
- etmeli, rahmet ayeti okuduğunda Allah'ın fazlından istemeli, azab ayeti gelince
- Allah'a sığınmalı, güzel sesle okumaya gayret etmeli, sûreleri ve ayetleri
- birbirine karıştırarak okumamalı, kıraat sona erince sadakallahü'l-azîm demeli,
- Mushaf'ı açık bırakmamalı, yükseğe koymalı, Kur'an'da yoruma kalkışmamalı,
- secde ayetlerini okuduğunda secde etmelidir.

İmam Gazali r.a; Arzu edilen bir kıraat için dil, akıl ve kalbin beraberce çalışması gerektiğini, bunlardan dilin görevini, "Kur'ân'ı ağır ağır ve harfleri düzgün olarak okumak"; aklın vazifesinin, "okunan metnin manasını düşünüp anlamak"; kalbin ise" bu manalardan gereken dersleri ve tesirleri almaktır" der. (İhya, I, 295)

Efendimiz sa :**"Kur'ân'ı üç günden daha az bir zamanda okuyan onu anlamaz."**
(Ebu Dâvud) buyurarak O'nun manası üzerinde durulmasının gereğini dile getirmişlerdir.

Allah cc şöyle buyurur: **"Kurân okunduğu zaman O'nu dinleyiniz, umulurki esirgenmiş olursunuz"** Âraf Suresi 204.

Kur'ân-ı Kerimin kıratını dinlerken son derece edepli ve vakar içinde, laubalilikten uzak bulunmalı; bağırıp çağırmaktan, üstünü başını yırtmaktan, riya ve gösterişten son derece çekinerek, huşû ve hudû içerisinde göz yaşlarıyla dinlemelidir. Aşırı hareketlerden son derece sakınılmalıdır.

Hatim etmek:

Efendimiz sav şöyle buyurur:

"Bir kul Kur'an'ı hatmettiği zaman, hatim anında ona altmış bin melek salat(dua)eder." Suyuti

"Kim Kur'an'ı hatmeder de sonra da duada bulunursa, bu duasına dörtbin melek amin der."
Dârimî

"Bir adam (Peygamberimize): "-Ey Allah'ın elçisi, Allah'ın en çok sevdiği amel hangisidir?" Diye sordu. Rasulullah sav:"Konup Göçendir" dedi. (Adam):Konup göçen kimdir?" diye sorunca, Rasulullah sav: "Kur'ân'ı başından sonuna kadar okuyan, bitirince hemen tekrar başlayandır" dedi. Tirmizi

Peygamber Efendimiz sa ile Cebrail as ın her yılın Ramazan ayında o zamana kadar inenâyet-i kerime ve sûreleri birbirine okuyarak mukabele ettikleri ve bir anlamda hatim indirdikleri bilinmektedir. Efendimiz sa bilhassa geceleri çokça Kur'ân-ı Kerim okurlardı.

Sahabeler içerisinde, haftada veya üç günde hatim indirenler olduğu gibi, daha az veya daha çok sürede de hatim indirenler vardı. Sahabeler, her gün için okuyacakları kadar Kur'ân-ı Kerim'i bölümlere (hizip) ayırırlar ve her gün bu bölümlerden sırasıyla birini okurlar ve çok sık hatim indirirlerdi.

Daha fazla okuma imkanına sahip olmayanlar için, sene de iki defa Kur'ân'ı Kerimi hatmetmek lazımdır. Ebu Hanife ra : **"Kim Kur'ân'ı bir senede iki kere hatmederse Kur'ân'ın hakkını yerine getirmiş olur. Çünkü Peygamber s.a.v vefat edeceği sene Cebrâil'e Kur'an'ı iki defa arz etmişti."** Der.

Efendimiz sav: **" Kur'ân'ı hatmeden kişinin kabul olunacak bir duası vardır"** buyurur. Efendimiz sav hatim indirdikten sonra dua ettiği ve bu duaların nakledildiği sabittir (Heysemi, Münâvî). Abdullah b. Mesud ra, Abdullah b. Abbas ra ve Enes b. Mâlik başta olmak üzere sahabelerin hatim dualarına katıldıkları, aile fertleriyle birlikte hatim duası yaptıkları rivayet edilmiştir (Dârimi, Becelî, Heysemî).

Hatim duasından önce Efendimiz sav'ın yaptığı gibi Nâs Suresini okuduktan sonra Fâtîha Suresi'ni ve ardından Bakara Suresi'nin ilk beş ayet-i kerime'si okunur.

Efendimiz sav şöyle buyurur:

"Her kim Kur'ân-ı Kerim okumak isterse evvela bu duayı okuyarak başlarsa, okumuş olduğu Kur'an'ın her harfine elli bin hasene verilir" (Müslim)

اللَّهُمَّ بِالْحَقِّ أَنْزَلْتَهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ، اللَّهُمَّ عَظَمَ
رَغْبَتِي فِيهِ وَاجْعَلْهُ نُورًا لِبَصْرِي وَشِفَاءً لِمَ صَدْرِي،
اللَّهُمَّ زَيِّنْ بِهِ لِسَانِي وَجَمِّلْ بِهِ وَجْهِي وَ قَوِّ بِهِ جَسَدِي
وَارْزُقْنِي تِلَاوَتَهُ عَلَى طَاعَتِكَ أَنْاءَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ
النَّهَارِ وَاحْشُرْنِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَأَهْلِ الْأَخْيَارِ

KUR'AN-I KERİMİN OKUNUŞ TARZLARI

Kur'an-ı Kerim dört tarzda okunur:

1.Tahkik Tarzı: Kur'an-ı Kerimi, her harfin hakkını vererek, tecvidin bütün detaylarını uygulayarak yapılan okuyuş. Kârilerin (Kur'an-ı Kerimi usulüne uygun okuyanların) cemaate okuyuşları gibi...

Tahkik okuyuşta:

Medd-i tabiler → Bir elif miktarı uzatılır.

Medd-i Munfasıl
Medd-i Muttasıl
Medd-i Lâzım
Medd-i Ârız
Medd-i Liyn

→ 4 elif miktarı uzatılır.

Şeddeler → Bir buçuk harf miktarı tutulmalı

İhfa
İdgam
İklab
Günne ve diğerleri

→ Kendi nisbet ve dahilinde tutulmalıdır.

2.Tertil Tarzı: Kur'an-ı Kerimi teenni (sakin ve yavaş) ve teemmülle (manasını düşünerek) tecvidli okumak. Namazda veya namaz dışındaki okuyuş gibi...

3.Tedvîr Tarzı: Ne yavaş ne de hızlı değil, orta bir okuyuş. Cemaatle kılınan namazlarda imamın okuyuşu gibi...

4.Hadr Tarzı: Tecvid kaidelerine uyarak hızlıca okumak. Hatim okuyuşu gibi...

“(Zât-ı akdesime, yâni son derece mukaddes, pâk olan zatıma) kasem (yemin) olsun ki, biz Sana (namazın her rekatinde) tekrarlanan yedi (ayet-i kerime olan Fâtihayı şerife)yi ve şu büyük Kur'an-ı verdik. Sakın (o kafirlerden) bir takım (insan)ları faidelendirdiğimiz şeylere (servet ve salreye) ikl gözünü (dikip) uzatma, onlar üzerine mahzun olma (neden inanmıyorlar diye üzülmeye) mü'minler içinde (şefkat) kanadını ger” Hicr Suresi 87-88

EZBERLENMESİ GEREKEN DUA VE SÜRELER

a. Âmentü: İslam inanç sistemini, akaid esaslarını özetle ifade eder.

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَيْكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ
اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ * أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ *
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ *

“Ben, Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, Âhret gününe, kadere yani hayır ve şerrin Allah’ın takdiriyle olduğuna, ölümden sonra tekrar dirilmenin hak ve gerçek olduğuna iman ettim. Ben şahadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed sav O’nun kulu ve elçisidir.”

b. Ezan : Namaz vaktinin başladığını ve sona erdiğini ilan etmek için ezan okunur.
Ezan, İslam esaslarının ilanıdır.

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ	اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ	أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ	حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

Allah en buyuktur. Allah en büyüktür. Allah en büyüktür. Allah en buyuktur.

Şehadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur.

Şehadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur.

Şehadet ederim ki Muhammed sav Allah’ın elçisidir.

Şehadet ederim ki Muhammed sav Allah’ın elçisidir.

Haydin namaza. Haydin namaza.

Haydin kurtuluşa. Haydin kurtuluşa.

Allah en büyüktür. Allah en büyüktür.

Allah’tan başka ilah yoktur.

Sabah ezanında حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ tan sonra iki defa

الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ (Namaz uykudan hayırlıdır) denir.

Farz namazlara başlarken getirilen kamette de حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ tan

sonra iki defa قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ (Namaz kılınıyor) denir.

Ezandan sonra okunacak dua:

Efendimiz s.a.v şöyle buyururlar: “Her kim ezanın tamamını işittiği zaman vesile (ezan) duasını okursa, kıyamet gününde benim şefaati ona vacip olur” Buhari

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ أَتِ
مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَابْعَثْهُ
مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ

“Allahım! Ey bu tam dâvetin ve kılınacak namazın Rabbi, Muhammed sav’e vesileyi, fazileti ve yüksek dereceyi ver. Onu, kendisine vaaddettiğin Makam-ı Mahmud’a ulaştır. Muhakkak Sen va’dinden dönmezsin”

c. Namazda okunacak dua, tesbih ve sûreler:

Efendimiz sa şöyle buyurur: “Namazı kasten terk etmeyin. Kim namazı kasten terk ederse, Allah ve Peygamber’in zimmetinden çıkar” Ahmed İbni Hanbel
Efendimiz sa şöyle buyurur: “Kulumun benim üzerimde ahdi vardır; namazlarını vaktinde dosdoğru eda ederse, ona azab etmeyeceğim ve onu Cennet’e hesapsız sokacağım” Hatim

Herhangi bir namaz için abdest alıp namaza niyet ettikten sonra Tekbir alıp Sübhâneke’yi okuruz. (Uygulamalı örneğimizde, sabah namazının iki rekatlık bir farzı tarif edilmiştir)

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ • وَتَبَارَكَ اسْمُكَ • وَتَعَالَى
جَدُّكَ • وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ •

“Allahım! Sen her türlü noksanlıktan pâk ve uzaksın. Seni daima böyle anar ve Sana hamdederim. Senin adın pek mübarektir. Senin şanın yücedir ve Senden başka ilah yoktur”

Sübhâneke'den sonra Eûzu besmele çekerek Fâtiha Sûresini okuruz;

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ • الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ • مَالِكِ
يَوْمِ الدِّينِ • إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ • اهْدِنَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيمَ • صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ •

“Kovulmuş şeytandan Allah’a sığınırım. Rahmân ve Rahîm Allah’ın adıyla;
Hamd, alemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm ve din gününün yegane mâlikî Allah’a
mahsustur. Ancak Sana kulluk ederiz, ancak Senden yardım dileriz. Bize sırat-ı
müstakîmî gösterip o yola ulaştır. Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna!
Gadaba uğrayanlarınkine de değil, dalaletle düşenlerinkine de değil. Âmin”

Fâtiha Sûresini okuduktan sonra bir sûre veya birkaç ayet-i kerime okuruz.
Mesela Kevser Sûresini okuyalım:

إِنَّا آعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ • فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ •
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ •

“Biz Sana gerçekten verdik Kevser, Sen de Rabbin için namaz kıl ve kurban
kesiver, Doğrusu seni kötüleyenler ebter!”

Kevser Sûresi bitince Tekbir alır rukûya eğiliriz ve üç defa :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ “Azamet sahibi Rabbimi tesbih ederim”

der ve سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ “Allah, Kendisini hamdedeni işitir”

deyip رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ “Rabbimiz, hamd sadece Senin içindir”

duasını da okuduktan sonra secdeye gider ve secde de üç defa

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى "Yüce Rabbimi tesbih ederim"

Der ve bunu iki defa yaparız. Tekrar ayağa kalkar Besmele çeker Fâtiha Sûresini okur ve arkasından bir sûre veya birkaç ayet-i kerime okuruz. Mesela İhlas Sûresini okuyalım:

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ • اللَّهُ الصَّمَدُ • لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ •
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ •

"De ki: O, Allah'dır, Tekdir. Allah Sameddir. Ne doğurdu, ne de doğuruldu. Ne de herhangi bir şey O'na denk oldu"

Rükû ve secdelerimizi yapar ikinci secdeden sonra oturur ve Ettehiyyâtü'yü okuruz.

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ •
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ •
السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ • أَشْهَدُ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ •

"Her türlü hürmet, selam, tâzim ve pâk ameller Allah'a mahsustur. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Selam, bizlere ve Allah'ın Sâlih kullarına da olsun. Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed sav O'nun kulu ve elçisidir."

sonra Allahümme salli ve bârik dualarını okuruz:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ • كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ •
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ •

"Allahım! Hazreti İbrahim'e ve yakınlarına rahmet ettiği gibi, Hz. Muhammed sav e ve yakınlarına da rahmet et. Şüphesiz övgüye ve yüceltmeye ancak Sen layıksın"

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ • كَمَا بَارَكْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ •

“Allahım! Hazreti İbrahim’e ve yakınlarına bereket verdiğin gibi, Hz. Muhammed sav e ve yakınlarına da bereket ver. Şüphesiz övgüye ve yüceltmeye ancak Sen layıksın”

arkasından Rabbena’ları okur

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

“Ey Rabbimiz! Bize dünyada ve âhirette iyilik ve güzellik ver ve bizi Cehennem azabından koru”

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

“Ey Rabbimiz! Herkesin hesaba çekildiği gün beni, anamı, babamı ve bütün mü’minleri bağışla, affet”

ve önce sağımıza, sonra solumuza selam verir namazımızı bitiririz.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ
اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Dedikten sonra tesbihata geçeriz.

عَلَى رَسُولِنَا صَلَوَاتُ (Peygamberimize salat ü selam getiririz)
سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
(Bakara Suresi 255) وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ
Ayete’l Kürsiyi okuruz) سُبْحَانَ اللَّهِ (33) الْحَمْدُ لِلَّهِ (33) اللَّهُ أَكْبَرُ (33)
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْوَهَّابِ

Tesbihattan sonra yaptığımız duanın ardından, Sabah ve Akşam namazlarından sora “Hüvallahüllezi” yi (Haşr Suresi 22, 23, 24. ayeti kerimeler), Yatsı namazından sonra ise “Âmenerrasûlü” yu (Bakara Suresi 285, 286. ayeti kerimeler) okuruz. Yatsının sonunda kıldığımız Vitir namazının üçüncü rekatında, Fatiha ve bir sûre okuduktan sonra, ellerimizi kulaklarımıza kaldırıp tekbir alır ve kunut dualarını okuruz:

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ
و نُوْمِنُ بِكَ وَ نَتُوبُ إِلَيْكَ • وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ
وَ نُنْثِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَ لَا نَكْفُرُكَ
وَ نَخْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ •

“Allahım! Ancak Senden yardım dileriz, Senden bağışlanmamızı ve bizi doğru yola iletmeni isteriz. Sana inanır ve Sana tevbe ederiz. Sana güvenir ve Seni överiz. Bütün hayırları Senden bilir ve Sana şükrederiz. Nankörlük etmeyiz. Sana karşı gelenlerle ilişkimizi keser ve onları terk ederiz”

اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَ نَسْجُدُ • وَ إِلَيْكَ
نَسْغِي وَ نَحْفِدُ • نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَ نَخْشَى عَذَابَكَ
إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ •

“Allahım! Ancak Sana ibadet ederiz. Yalnız Senin için namaz kılar ve Sana secde ederiz. Yalnız Sana koşar ve Senin hizmetinde oluruz. Rahmetini umar, azabından korkarız. Şüphesiz Senin azabın kafirlere ulaşır”

d. Namaz Sureleri

Kevser ve İhlas Suresi’ni yukarıda yazmıştık. Diğer sekiz sureyi yazıyoruz.

Fil Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ •
الْمَ يَجْعَلُ كَيْدُهُمْ فِي تَضْلِيلٍ • وَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ •
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ • فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ •

Fil Suresi

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ
  - أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ
  - وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ
  - تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ
  - فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismi ile.

(Ey Resûlüm!). Rabbinin, fil sahiplerine neler ettiğini görmedin mi? O, bunların kötü plânlarını boşa çıkarmadı mı? O, bunların üzerine büyük bölük kuş(lar) gönderdi. Ki bunlar onlara (fil sahiplerine) pişkin tuğladan (yapılmış) taş(lar) atıyordu. Derken (Allah) onları yenik ekin yaprağı gibi yapıverdi.

Kureyş Suresi

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- إِيْلَافٍ قُرَيْشٍ
  - إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ
  - فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ
  - الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismi ile.

Kureyş'i emniyet ve selâmete, kış ve yaz onları (Kureyşlileri) gidiş ve gelişler de rahatlığa kavuşturduğundan dolayı (hiç olmazsa) şu Beyt'in (Kâbe'nin) Rabbine ibâdet etsinler. O, (Allah ki) onları açlıktan (kurtarıp) doyuran, kendilerine korkudan emniyet veren(dir.)

Maun Suresi

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ
  - فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ
  - وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ
  - فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ
  - الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
  - الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُونَ
  - وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismi ile.

Dini (Müslümanlığı) yalan sayanı gördün mü? İşte yetimi şiddetle iten, yoksulu doyurmayı teşvik etmeyen odur. İşte (bu vasflarla beraber) namaz kılan (münâfik)ların vay hâline ki, onlar namazlarından gâfilidirler. Onlar riyâkârların tâ kendileridir. Onlar, zekâtı da men' ederler.

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

(Ey Resûlüm!), Rabbînin, fîl sahiplerine neler ettiğini görmedin mi? O, bunların kötü plânlarını boşa çıkarmadı mı? O, bunların üzerine büyük büyük kuş(lar) gönderdi. Kî bunlar onlara (fîl sahiplerine) pıskın tuğladan (yapılmış) taş(lar) atıyordu. Derken (Allah) onları yerlik ekin yaprağı gibi yapıverdi

Kureyş Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

• لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ • إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ • فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ
• الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

Kureyş'i emniyet ve selâmete, kış ve yaz onları (Kureyşlileri) gidiş ve gelişler de rahatlığa kavuşturduğundan dolayı (hiç olmazsa) şu Beyt'in (Kâbe'nin) Rabbine ibâdet etsinler. O, (Allah ki) onları açlıktan (kurtarıp) doyuran, kendilerine korkudan emniyet veren (dir.)

Maun Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

• أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ • فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ • وَلَا يُحِضْ
• عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ • فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ • الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ •
• الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُنَ • وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

Dini (Müslümanlığı) yalan sayanı gördün mü? İşte yetimi şiddetle iten, yoksulu doymayı teşvik etmeyen odur. İşte (bu vasflarla berâber) namaz kılan (münâfık)ların vay hâline ki, onlar namazlarından gâfildirler. Onlar riyâkârların tâ kendileridir. Onlar, zekâtı da men'ederler.

Kafirun Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

• قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ • لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ • وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ •
• وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ • وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ • لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

Yâ Habîbim! Onlara de: Ey kâfirler ben sizin tapmakta olduklarınıza (putlarınıza) tapmam. Benim ibadet edeceğime de (Alahü teâlâyâ) siz kulluk ediciler değilsiniz. Ben sizin taptıklarınıza (hiçbir zaman) tapmış değilim. Siz de benim kulluk etmekte olduğuma (hiçbir vakit) kulluk ediciler değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim bana.

Nasr Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ • وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَفْوَاجًا • فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا •

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

Allahın nusratı ve feth gelince, sen de insanların fevc fevc Allahın dinine (Müslümanlığa) gireceklerini görürce, hemen Rabbini, hamd ile tesbih et. Onun affetmesini iste. Şüphesiz ki O, tevbeleri çok kabul edendir.

Tebbet Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ • مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ • سَيَصْلَىٰ نَارًا
ذَاتَ لَهَبٍ • وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ • فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ •

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

Ebû Leheb'in iki eli kurusun. (Kendisi de) kurudu. (helâk oldu ya). Ona ne malı (Babasından miras kalan malı), ne kazandığı fâide vermedi. O, alevli bir ateşe girecek, kansı da odun hamalı olarak. Boynunda bükülmüş bir ip de olduğu hâlde.

Felak Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ • مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ • وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ •
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ • وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ •

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

(Yâ Muhammed!) Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlık çöküp bastığı zaman geceyi şerrinden, düğümlere (Büyücülerin ipkudere bağladıkları düğümlere) üfleyen (nefes)lerin (Buyucu ve üfürükçülerin) şerrinden ve haset edenin, haset(ını belli) ettiği zaman, şerrinden, sabahın Rabbine sığınırım de.

Nas Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ • مَلِكِ النَّاسِ • إِلَهِ النَّاسِ • مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ
الْخَنَّاسِ • الَّذِي يُوَسْوِسُ صُدُورَ النَّاسِ • مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ •

Rahmân ve Rahîm olan Allahın ismi ile.

(Yâ Muhammed!) İnsanların Rabbine, insanların malikine, insanların mâbuduna, insanların göğüslerine dâima vesvese veren, gerek cinden, gerek insandan (olsun), o sinsî şeytanın şerrinden, sığınırım de.

“Kim her farz namazın sonunda Âyet’el-Kürsî’yi okursa, ölümün o şahsa henüz gelmemesi hariç, hiçbir şey onun Cennete girmesine engel olamaz. Ölüncü hemen Cennete girer. Her kim onu yatacağı zaman okursa, Allah ona kendi evi, komşusunun evi ve etraftaki evler hakkında güvence verir” (İbn Hibbân, Neseî, Heysemi, Beyhaki, Suyûti)

“Her kim, farz namazın arkasından Âyet’el-Kürsî’yi okursa, öteki namaza kadar (maddi ve manevi belalardan) korunur. Buna ancak Peygamber, Siddîk veya Şehîd olan devam eder” (Beyhakî)

Tesbîhât

“Her kim her namazın peşinden 33 kere “Sübhânallah” der, 33 kere “el-hamdülillâh” der, 33 kere “Allâhü ekber” derse bunların tamamı 99 olup esmâ-i hüsnânın sayısı kadardır. Yüzüncüde “Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerikeleh, lehü’l-mülkü ve lehü’l-hamdü yuhyî ve yümîtü ve hüve alâ külli şeyin kadîr” derse denizdeki köpüklerin sayısınca günahı olsa da bu kişinin günahları bağışlanır” (Müslim)

Dua

“Sizden biri namaz kılınca Allah’a hamd ederek başlasın, senâda bulunsun, sonra Hz. Peygambere sa salavat getirsin, sonra dilediğince duada bulunsun” (Ebû Dâvud, Neseî, Tirmizi)

Sabah ve Akşam Namazından sonra Hüvallâhüllezi’yi okumak

Peygamber Efendimiz sav şöyle buyurur:

“Bir kimse sabahleyin üç kere “Eûzu billâhis semîl alîmî mineş şeytânir raciim” der de Haşr Sûresi’nin sonunda ki üç âyeti okursa, Allah ona yetmiş bin melek vekil eder ki, onlar akşama kadar kendisine dua ederler. Eğer o gün ölürse şehid olarak ölür. Akşamleyin okursa yine aynı şey geçerlidir” (Tirmizi)

Yatsı namazından Sonra Âmenerrasûlü’yü okumak

Peygamber Efendimiz sav şöyle buyurur:

“Her kim bir gece de Bakara Sûresi’nin sonundan iki âyeti okursa (Âmenerrasûlü’yü), artık o iki âyet ona o gece kifayet eder (yeter)” (Buhari, Müslim, Tirmizi)

“Şüphesiz Allah, gökleri ve yeri yaratmadan ikibin yıl önce bir kitap yazdı ve o kitaptan iki âyet indirerek Bakara Sûresi’ni bu iki âyetle (Âmenerrasûlü) bitirdi. Bu iki âyet bir evde üç gece okunursa şeytan o eve yaklaşamaz” (Tirmizi)

İKİNCİ BÖLÜM

HARFLERİN TELAFFUZU (MAHRECLERİ)

Kur'ân-ı Kerimi doğru okumayı tamamlayan konular mahrec ve tecvid konularıdır. Bir üstadın talimiyle öğrenilmesi daha isabetli olan bu konular, durumu ve vakti müsait olmayanları da düşünerek sade ve öz şekliyle herkesin anlayabileceği bir tarzda anlatılmıştır.

Mahreçler harflerin ses çıkış yerleridir. Arap harfleri dudaktan, ön dişlerden, damaktan, genizden ve boğazdan orijinal halleriyle seslendirilirler. Çıkış yerleri kullanılmadan seslendirilen harfler ise hatalıdır ve manayı dahi bozarlar. Mana bozulunca da Allah korusun ibadetlerimiz bozulmuş olur.

Harflerin çıkış yerleri (mahreçleri) şöyledir:

- Elif (Boğaz dibi) :Mahreci, gırtlak köküdür. Elif (Hemze) ses telleri kapanıp şiddetle açılarak çıkarılan sert bir sestir.
- Be (Dudak) :Dudaklar sıkılıp çabucak açılarak çıkarılan sestir.
- Te (ön üst diş) :Dil, üst dişlerin ucuna yavaşça dokundurularak çıkarılan sestir.
- Se (ön dişler) :Dilin, üst ve alt dişlerin arasına sokulmasıyla çıkarılan yumuşak, ıslıksı ve peltek bir sestir.
- Cım (arka damak) :Dilin, üst dişlerin az gerisinde damağa değdirilmesiyle çıkarılır.
- Ha (boğaz ortası) :Türkçe de bu ses yoktur. Boğaz tamamen açıkken ses telleri sıkıştırılarak gırtlaktan çıkarılır. Bu sesi mükemmel olarak çıkarmak, zamanla ve alışkanlıkla olur. Şehadet parmağımızı hafifçe gırtlığımıza bastırır, bu sesi çıkarmak için gayret ederken gırtlığımız kıpırdar ve yukarı doğru oynarsa, sesi çıkarıyoruz demektir.

- Hı **خ** (boğaz başlangıcı) : Boğaz kırılarak çıkan bir sestir. Bu ses çıkartılırken gırtlığımız hafifçe oynar ve yukarı doğru hareket eder.
- Dal **د** (üst ön diş) :Dil üst dişlerin ucuna değdirilerek sert bir solukla çıkarılır.
- Zel **ذ** (ön üst diş) :Peltek bir sestir. Dil, üst ve alt dişler arasına sıkıştırılarak şiddetle soluk verilirse bu ses çıkar. Diğer peltek harf olan se (ث) sesinin sertidir.
- Ra **ر** (ön damak) :Türkçe deki R sesi gibidir, ancak, Türkçe deki R dilin, üst diş etlerine sıkıştırılmasıyla çıkarılırken, Arapça da dil damağa daha yakınlaştırılarak çıkarılır.
- Ze **ز** (ön alt diş) :Dişler hafifçe sıkılarak çıkarılır.
- Sin **س** (ön alt diş) :Dişler arasından çıkarılan ısıksı, keskin harftir.
- Şin **ش** (arka damak):Dil, üst diş etlerine belli-belirsiz dokundurularak dişler arasından çıkarılır.
- Sad **ص** (ön alt diş) :Dişler sıkılıp, dil damağa iyice yaklaştırılarak çıkarılan dolgun ve tok bir sestir.
- Dad **ض** (ön damak) :Dil, ön damağa değdirilerek çıkarılan tok, kalın ve dolgun bir sestir. Yalnız Arapça da bulunur.
- Tı **ط** (ön üst diş) :Dilin üst yüzü damağa yapıştırılır, dilin ucu, üst dişlerin iç tarafına bastırılıp kaldırılırsa, kalın ve dolgun olan bu ses çıkar.

Zı **ظ** (ön üst diş) :Dilin üst yüzü damağa yapıştırılır ve dilin ucu üst dişlerin iç tarafına iyice yaklaştırılıp soluk verilirse, çıkan vızıltı kalın ses Zı'dır.

Ayn **ع** (boğaz ortası) :Ses telleri sıkıştırılarak gırtlaktan çıkarılan bir sestir. Şehadet parmağımızı hafifçe gırtlığımıza bastırır, parmağımız kıpırdar ve yukarı doğru hareket ederse bu sesi çıkarmış oluruz. Hemzeden tamamen ayırdır, karıştırılmaması gerekir.

Gayn **غ** (boğaz başlangıcı):Dil kökü damağa doğru yaklaştırılarak, dilin ucu da yumuşak damağa yapıştırılarak dilin kökünden ve altından çıkarılan tok ve dolgun bir sestir. Türkçe deki G harfiyle karıştırılmamalıdır.

Fe **ف** (dudak) :Üst dişlerin alt dudağa hafifçe değdirilmesiyle çıkarılır.

Kaf **ق** (küçük dil) :Dil kökünden çıkarılan çok kalın, son derece tok bir sestir. Dikkat edilecek husus, Ka ile Ga sesini karıştırmamaktır, iki harf tamamen ayrı harflerdir.

Kef **ك** (geniz boşluğu) :Dil ortası ile yumuşak damaktan çıkar. Türkçe deki K sesinden daha kalındır.

Lam **ل** (ön damak) :Türkçe deki L sesi gibidir.

Mim **م** (dudak) :Dudaklar kapatılıp genizden ses verilip ve dudaklar açılınca çıkan sestir.

Nun **ن** (ön damak) :Dil üst dişlerin diplerine dokundurulur ve genizden gelir.

Vav **و** (dudak) :Dudaklar yuvarlak yapılarak çıkartılır. Türkçe de V sesini çıkartmak için, üst dişler, alt dudaklara dokundurulup soluk verilir ve ince bir V sesi çıkar. Arapça daki V sesinin dişlerle asla alakası yoktur.

He	ه	(boğaz dibi):Ses yolu açıkken, göğüsten gelen bir sestir.
Ye	ي	(arka damak):Yumuşak damaktan çıkarılan sestir.
Lamelif	لا	ayrı bir ses değildir, lam ile elifin birleşmesiyle meydana gelir.

Arapça daki sesler, boğazdan başlayıp dudakta biten mahreclerine (çıkış yerlerine) göre sağdan sola şöylece sıralanabilir.

ا ه ع ح غ خ ق ك ج ش ي ض ل ن ر
ز س ص ط د ت ظ ذ ث ف و ب م

Dudak	: ف و ب م
Dil ve ön dişler	: ظ ذ ث
Dil ve üst dişler	: ط د ت
Dil ve alt dişler	: ز س ص
Dil ve ön damak	: ض ل ن ر
Dil ve arka damak	: ج ش ي
Geniz	: ك
Küçük dil	: ق
Boğaz başlangıcı	: غ خ
Boğaz ortası	: ع ح
Boğaz dibi , göğüs boşluğu :	ا ه

TECVİD

Tecvid; Kur'ân-ı Kerim'in güzel ve doğru okunmasını sağlayan ilimdir. Harflerin mahreçlerine dikkat ederek, her harfin hakkını vererek, geçiş, duruş, uzatma, kısaltma gibi kıraat kaidelerine uyarak Kur'ân-ı Kerim okumaktır.

Tecvid ilmini öğrenmek her müslümana vaciptir. Çünkü her müslümanın namaz kılması ve kıldığı namazda ayet ve sure okuması farzdır. Bazen bir harfin telaffuzunu yanlış yapmak, bazen de tecvid yapmadan okumak manayı bozarsa, namazın bozulmasına sebep olur. Mesela; اِسْمٌ (isim) yerine اِثْمٌ (günah) veya خَلَقَ (yarattı) yerine خَلَقَ (traş etti) okumak...

Müzzemmil Suresi 4.ayette Allah (c.c): **"Kur'an'ı açık açık, tane tane oku."** buyurur. Hz. Ali r.a "Tertil, harflerin güzel çıkarılması ve Kur'an okurken durulacak yerlerin bilinmesidir." diye haber vermiştir.

Hiz. Aişe r.anha Rasulullah (s.a.v)'in Kur' an okuyuşunu: **"Dinleyen kimse harflerini saymak istediği takdirde sayabilirdi."** diye tarif etmiştir.

A. UZATMALARLA (MEDLERLE) İLGİLİ TECVİD KURALLARI

Medlerle ilgili tecvid kuralları altı kısımdır:

1. Medd-i Tabii

Med harfinden sonra sebebi med gelmezse medd-i tabii olur. Medd-i tabii bir elif miktarı uzatılır.

قِيلَ

Kıile

سُوِّ

Süüü

قَالَ

Kaale

Sebebi med (uzatma sebebi); Bir elif miktarından daha fazla uzatmaya sebep olan işaretlerdir. Sebebi med ikidir;

1. Hemze: Harekeli elife hemze denir. Kelime başında uzun hemze (ا) , kelime ortası veya sonunda değişmiş şekli olan kısa hemze (ء) şeklinde yazılır.

2. Sükûn: Harekesizlik durumudur. Harekesiz harfe de "sakin harf denir.

Elif Miktarı: Hareke uzunluğunun iki katıdır. Elimizin işaret parmağıyla, elif harfinin şeklini gösterinceye kadar geçen zamana elif miktarı denir.

2.Medd-i Muttasıl

Aynı kelimede, med harfinden (ي و ا) sonra hemze gelirse, aynı kelime içinde uzatma manasına medd-i muttasıl olur. Bu durumda hemze , genellikle değişmiş şekliyle (ة) yazılır. Medd-i Muttasıl dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşlarda en az iki elif miktarı uzatmak gerekir.

جِيءَ

Ciile

أُولَئِكَ

Ülaaaaike

جَاءَ

Caaaae

3.Medd-i Munfasıl

Ayrı kelimelerde oluşan meddir. Med harfinden sonra hemze gelir ve hemze ile med harfi ayrı kelimelerde olursa medd-i munfasıl olur. Bu durumda hemze, genellikle uzun hemze, yani elif (ا) şeklinde yazılır.

Medd-i munfasıl dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşlarda en az bir elif miktarı uzatmak gerekir.

إِنَّا إِلَٰهَ

İnnaaaa ilaa

يَا أَيُّهَا

Yaaaa eyyühaa

مَا أَنزَلْنَا

Maaaa enzelnaa

4.Medd-i Ârız (Geçici uzatma):

Med harfinden sonra ârızî sükun gelirse medd-i ârız olur ve dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşlarda en az bir elif miktarı uzatmak gerekir.

تُرْجَعُونَ -> تُرْجَعُونَ

Türceuune -> Türceuuun

رَبِّ الْعَالَمِينَ -> رَبِّ الْعَالَمِينَ

Rabbil aalemiine -> Rabbil aalemiin

Ânzî Sükun (Geçici sükûn); Kelime de durulduğunda ortaya çıkan, kelimenin aslında olmayan, durulmadan geçildiğinde ise kaybolan sükûndur.

رَبِّ الْعَالَمِينَ -> رَبِّ الْعَالَمِينَ

Rabbil aalemiine -> Rabbil aalemiin

Lâzımî Sükûn (Kalıcı sükûn):Durulduğunda da, geçildiğinde de okunan sükûndur. Cezm ve şeddeli harflerdeki sükûn, lâzımî sükûndur.

لَمْ يَلِدْ

Lem Yelid

وَلَمْ يُولَدْ

Ve lem yülüled

5.Medd-i Lâzım (Kalıcı uzatma):

Med harfinden sonra lâzım sükûn gelirse medd-i lâzım olur ve dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşlarda en az üç elif miktarı uzatmak gerekir.

يَسَ

Yaa Siliin

اَلَمْ

Elif Laaaam Miliim

وَلَا الضَّالِّينَ

Veled daaaaallin

6.Medd-i Lîn (Yumuşak uzatma):

Lîn harfinden sonra sükûn gelirse medd-i lîn olur ve dört elif miktarı uzatılır. Hızlı okuyuşlarda en az iki veya üç elif uzatmak gerekir. Medd-i lîn'de uzatma harekede değil harfin üzerinde yapılır. Mesela : Saaaayf değil, sayyyyyf diye uzatılır.

وَالصَّيْفَ

Ves Sayyyyyf

خَوْفَ

Havvvvfv

قُرَيْشَ

Kurayyyyyş

Lîn Harfi: Kendisi cezimli, kendinden önceki harfin harekesi üstün olan vav

(و) veya ye (ي) harfleridir.

B. TENVİN ve SÂKİN NUN İLE OLUŞAN TECVİDLER

1.İdgam (Katma) : İki harfin birbirine kaynayarak tek harf öze liği ve sesi oluş turmasıdır.

a.İdgam meal gunne (Genizden o uş an idgam) :

Tenvin veya sakin nundan sonra ye, mim, nun veya vav (و ن م ي) harflerinden biri gelir ve idgam harfleriyle tenvin-sakin nun ayrı kelimelerde bulunursa, idgam meal gunne olur. Nun sesi (gunne) bu harflere katılır ve bir veya bir buçuk elif miktarı tutularak gunneli okunur.

خَوْفًا وَطَمَعًا

Havfevv ve tamean

مِنْ وَرَاءِ

Mivv veraaaai

مَنْ يَعْمَلْ

Meyy yağmel

مِنْ مِثْلِهِ

Mimm mislihi

b.İdgam bila gunne (Gunnesiz idgam):

Tenvin ve nuni sakinden sonra lam (ل) veya (ر) harflerinden biri gelirse idgam bila gunne olur. Nun sesi kalkar ve gunnesiz okunur.

رَحْمَةً لِّقَوْمٍ

Rahmetel likavmin

مِنْ لَدُنْ

Mil ledün

مِنْ رَبِّكُمْ

Mir Rabbiküm

غَفُورٌ رَحِيمٌ

Gafuurur Rahiimün

c.İdgam misleyn (aynı harflerin idgamı):

Aynı harfler birincisi cezimli, ikincisi harekeli olarak ayrı kelimelerde bir araya gelirse idgam misleyn olur. Harfler birbirine katılır ve şeddiymiş gibi okunur.

فَمَا رَبِّحَتْ تِجَارَتُهُمْ

Femaa Rabihat ticaaratühüm

قُلْ لِّئِنْ

Kul lein

Mim ve Nun harfleri idgam misleyn şeklinde gelirse, idgam misleyn meal gunne olur ve bir veya bir buçuk elif miktarı tutularak gunneli okunur.

أَنْ نَقُولَ

Ennn nekuule

رَزَقَكُمْ مِنْ

Razekakümmm min

لَهُمْ مَا

Lehümmm maa

مِنْ نِعْمَةٍ

Minnn niğmetin

d.İdgam-ı mütecâniseyn (Aynı cinslerin idgamı):

Mahreçleri aynı, sesleri farklı harflerin idgamıdır. Sakin olan birinci harf, harekeli olan ikinci harfe katılarak yapılır. Üç grub harf bu şekilde kendi aralarında idgam edilir:

1.Te, Dal, Tı (ت د ط)

أَتَقَلَّتْ دَعْوَا اللَّهِ

Eskaled deavüllahe

عَبَدْتُمْ

Abettüm

2.Se, Zel, Zı (ث ذ ظ)

يُلْهَثُ ذَلِكَ

Yelhez zaalike

إِذْ ظَلَمُوا

İz zalemüü

3. Mim, Be (م ب)

إِرْكَبْ مَعَنَا

İrkem meanaa

e.İdgam-ı Mütekâribeyn :

Mahreçleri yakın olan harflerin idgamı. İki gruptur:

1.Lam, Ra (ر ل)

قُلْ رَبِّ

Kur Rabbbi

2.Kaf, Kef (ك ق)

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ

Elem nehlükküm

2.İKLAB (Çevirme):

Tenvin veya sakın nundan sonra be (ب) harfi geldiğinde nun (ن) sesinin mim (م) sesine çevirilerek okunmasıdır.

سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Semii'umm basırun

مِنْ بَعْدِهِ

Mimm ba'dihii

3.İZHAR (Açığa çıkarma):

Tenvin veya sakın nundan sonra izhar harflerinden biri geldiğinde, nun (ن) sesinin açık ve net bir şekilde gunnesiz okunmasıdır. İzhar harfleri şunlardır:

ه غ ع خ ح ا

4.İHFA (Gizleme):

Tenvin veya sakin nundan sonra ihfa harflerinden biri geldiğinde ihfa olur. Ses genizden getirilerek, bir birbuçuk elif miktarı tutulur. Ihfa harfleri şunlardır:

ك ق ف ط ظ ض ص ش س ز ذ ج ت ث

كُنْتُمْ

Künntüm

حَلَا لَاطِيْبًا

Halaalenn Tayyiben

ثَمَنَّا قَلِيْلًا

Semenenn Kaliilen

C. SAKİN MİMİLE İLGİLİ TECVİD KURALLARI

Sakin mim, cezimli mim demektir. Uç tecvid kurallı durumu vardır:

- a.Sakin mim'den sonra, harekeli bir mim (م) harfi bulunursa, bu iki mim (م) birbirine idgam edilir.

عَنْهُمْ مَا

Anhümm maa

عَلَيْهِمْ مِنْ

Aleyhimmin

- b.Sakin mim'den sonra, be (ب) harfi gelirse dudak ihfası olur ve gunneli okunur.

وَصَيِّكُمْ بِهِ

Vessaakümm bihi

عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ

Aleyhimmin berekâatin

c.Sakin mim'den sonra, mim (م) ve be (ب) dışında bir harf ge irse sakın mim'im izharı olur ve mim (م) açık olarak okunur

إِنَّهُمْ كَانُوا

İnnehüm kâânüü

إِلَهُكُمْ إِلَهُ

İlaahüküm ilaahün

KALKALE (Vurgulu okuyuş):

Kalkale yapılan harfler be, dal, cım, tı, kaf (ب د ج ط ق) harfleridir. Bu harfler n biri kelime içinde cezımlı geldiğinde kalkale olur ve harf vurgu u okunur.

أَجْرٍ

Eccrin

يَطْبَعُ

Yettbau

أَصْبَنَاهُمْ

Esabbnaahüm

لَوْ أَنْفَقْتَ

Lev enfakkte

D. RA HARFİ İLE İLGİLİ TECVİD KURALLARI (Hükümü'r-râ)

1.Râ (ر) harfinin harekesi üstün veya ötre ise kalın, esre ise ince okunur.

رِيحٍ

Riihun

ذِكْرٍ

Zikrin

صَبَرُوا

Saberuu

رُبَّمَا

Rubemaa

رَبِّ

Rabbi

2.Râ (ر) harfı sakın olursa, kendinden önceki harfin harekesine bakılır; kendinden önceki harf n harekesi üstün veya ötre ise râ (ر) kalın, esre ise ince okunur.

وَارْحَمْنَا

Verhamnaa

وَاعْفِرْ لَنَا

Vagfir Lenaa

وَانْحَرْ

Venhar

3. Hem râ (ر) harfi , hem de kendinden önceki harf sakin olursa, daha önceki harfin harekesine bakılır; daha önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise râ (ر) kalın, esre ise ince okunur.

وَالْعَصْرِ

Vel Asrr

خَبِيرٌ

Habiir

شَكُورٌ

Şekûûr

4. Râ (ر) sakin, kendinden önceki harf esreli olur, kendinden sonra da istila harflerinden hı, sad, dad, gayın, Tı, Kaf, Zı (ح , ص , ض , غ , ط , ق , ظ) biri gelirse râ (ر) kalın okunur.

فِرْقَةٍ

Firkatin

مِرْصَادٍ

Mirsaadin

5. Râ (ر) harfi sakin, kendinden önceki harf de lin harflerinden ye (ي) olursa, râ (ر) ince okunur.

خَيْرٌ

Hayyyr

سَيِّرٌ

Seyyyr

6. Râ (ر) harfi sakin olur, kendinden önce de esreli vasıl hemzeli gelirse râ (ر) kalın okunur.

أَمْ ارْتَابُوا

Emir taabüu

إِرْجِي

İrcii

7. (كُلُّ فِرْقٍ) kelimesindeki râ (ر) hem ince, hem kalın okunabilir.

E. LAFZATULLAH (Allah Lafzı)

Allah lafzındaki lam (ل) harfi, bu lafızdan önceki harfin harekesi üstün veya ötre ise kalın, esre ise ince okunur.

نَصْرُ اللَّهِ

Nasrullaahi

هُوَ اللَّهُ

Hüvallaahü

TESTLERİN CEVAP ANAHTARLARI

Test A 1. soru

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	Kaf	Lam	Ra	Sin	Te	Nun	Ha	Mim	Fe
B	Şin	Ze	Kef	Se	Dad	Cım	Be	Vav	Ye
C	Sad	Ayn	Dal	Elif	Zı	Zel	Gayn	Hı	Lam

Test A 2. soru

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	<u>Gayn</u>	Sin	Te	<u>Zı</u>	Cım	Nun	Vav	Mim	Ye
B	Lam	<u>Se</u>	<u>Ha</u>	Şıs	Elif	Be	Dal	<u>Ra</u>	Nun
C	He	Mim	<u>Sad</u>	<u>Zel</u>	Fe	<u>Tı</u>	<u>Dad</u>	<u>Ayn</u>	<u>Kaf</u>

Test B 1. soru

SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF	SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF
اء	ائ	ا	ا	هه	ه	ه	ه
م	م	م	م	بب	ب	ب	ب
ع	ع	ع	ع	سس	س	س	س
ر	ر	ر	ر	وو	و	و	و
ظ	ظ	ظ	ظ	كك	ك	ك	ك

Test B 2. soru

SONDA	ORTADA	BAŞTA	HAREF	SONDA	ORTADA	BAŞTA	HAREF
ح	ح	ح	ح	ت	ت	ت	ت
د	د	د	د	ف	ف	ف	ف
ي	ي	ي	ي	ل	ل	ل	ل
غ	غ	غ	غ	ش	ش	ش	ش
ه	ه	ه	ه	ك	ك	ك	ك

Test C 1.soru

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A			د		ا	ر			
B		و			ز		لا		
C		لا				ذ			

Test C 2. Soru

SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARFİN ASLI
ي	ي	ي	ي
ت	ت	ت	ت
م	م	م	م
ع	ع	ع	ع
ا	ا	ا	ا
ه	ه	ه	ه
ك	ك	ك	ك

Test D 1.soru

1	2	3	4	5
A.Hulika	Rusülü	Fehüve	Gufira	Zükira
B.Unüku	Rüfia	Amile	Vüdia	Hasüne

Test D 2. soru

1	2	3	4	5
A.Yehebü	Ümira	Kütibe	Daribü	Sebeka
B.Ruzika	Süile	Ühize	Yesifü	Meselü

Test E 1. Soru

1	2	3	4	5
A Aateynaa	Aazaanihim	Haaruune	Cennaatin	Kadiirun
B Em Ekfur	E eşküru	Liyeblüvenii	Min Rabbii	Haazaa fadiün

Test E 2. soru

1	2	3	4
A . Sinetün ve laa nevmün laa te'huzühü	Ve ecrin kerimin	Ve beşşirhü	
B. Ve sabrun cemilun	Fehüm gaafilün	aabaaaaühüm	Maaaa ünzira

Test F 1. soru

1	2	3	4	5
A.Fevzen azlimen	Kul lehüü	Yaa Müusaa	Taa Siiin Miiim	Kaaaaf
B.Fiihi mekaamü	Tekvaa	İbraahimü	Liyezhebüu bihi	Fiihi

Test F 2. Soru

1	2	3	4	5
A. Min ledün	Sümme Füssilet	aayaatühüü	Kitaabün ühkimet	Elif Laaam Raa
B. Sıraatın	Diinen kıyemen	Müstekim	ellaa te'büdüü	Hakiimin

Genel Test 1

1. ح خ ر ص ض ط ظ ع غ ق لا

2. SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF	SONDA	ORTADA	BAŞTA	HARF
ك	ك	ك	ك	ض	ض	ض	ض
غ	غ	غ	غ	ن	ن	ن	ن
ي	ي	ي	ي	ه	ه	ه	ه

3.

ا د ر ذ و ز لا

4.

ي غ ك م ه ا ت ع

	1	2	3
5. A.	Min ehlike	Ve nahnü nükaddisü	Fesalli lirabbike
B.	Ve nestagfiruke	Kavmü Medyene	Şeceraten tehruçü
C.	Yefcüruke	Ve netrukü men	Ve neşküruke

Genel Test 2

1. Uzatma harfleri (ا و ي) dir. Harekesi üstün olan harfin okunuşunu elif (ا) harfi uzatır. Harekesi esre olan harfin okunuşunu ye (ي) harfi uzatır. Harekesi ötre olan harfin okunuşunu vav (و) harfi uzatır.
2. Çeker işareti denilen, harfin üzerinde ve altında dik çizgi “ı” şeklinde yazılan işaret, harfin üzerine veya altına geldiğinde, görünürde her ne kadar uzatma harfi olmasa da, gizli bir uzatmanın olduğunu belirtir ve harfin okunuşu uzatılır. “ ~ ” şeklinde kaşa benzeyen ve harfin üzerinde bulunan bu işaret, bulunduğu harfin harekeli ise harekesini, harekesiz ise harfin ismini 4 kat fazla uzatır. Hareke yerine kullanılmaz.
3. Arapça orijinal okunuşlarından dolayı bazı kelimelerde bulunan harfler uzatma olduğu halde uzatılmaz veya kısaltma olduğu halde kısa okunmazlar. Bu farklı durumu bildirmek için harfin altına, “**bu harfi uzatarak okuyun**” “manasında (مد) yazılır ve harf uzatılarak okunur. Yine harfin altına yazılan (قصر) kelimesiyle “**uzatmayın, kısa okuyun**” ifade edilerek, harf kısa okunur.

	1.	2.	3.	4.	5.
4. A.	Ellezlinehüm	Saahüün	An salaatihim	Lilmusalliine	Feveylün
B.	Ve ecrun kebiirun	Lehüm	Magfiratün	Yahşevne	Rabbehüm

Genel Test 3

1. SONDA ORTADA BASTA HARF

ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ق	ق	ق	ق
لا	لا	لا	لا
ذ	ذ	ذ	ذ
ث	ث	ث	ث

SONDA ORTADA BASTA HARF

ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ
ر	ر	ر	ر
ص	ص	ص	ص
ض	ض	ض	ض
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ

2. A. Ülaaıke alaa hüden min Rabbihim
 B. Vessemaaaaı zaatil būruuci
 C. Hümezetinillezii
 D. Bismillaahi mecreahaa
 E. Elhamdü lillâhi Rabbil aalemiine

Bu çalışmamızda desteklerini esirgemeyen Sayın Ubeyd Göçmen'e , Faruk Mengi'ye , Murat Ozan'a ve Hüseyin Acarlıoğlu'na teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Necmi Atik